

Број: 17-14-1-688-2/14
Сарајево, 21. март 2014. године

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLIENO:	25-03-2014		
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Radni broj	Broj priloga
01,02 -	05-2 -	432/14	

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00 и 32/13), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразума о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије у вези са вишекорисничким програмом за ТЕМПУС 2013 у оквиру Инструмента за претприступну помоћ. Споразум је потписан 22. 03. 2013. године у Бриселу и 03. 12. 2013. године у Сарајеву, а потписала га је, у име Босне и Херцеговине, гђа Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције БиХ.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који заступницима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР
Борис Буха

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-31-05-2-35758/13
Sarajevo, 14.03.2014.godine

16-1 Martićević
20.03.14
P.B.

PREDSJEDNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO : 2-0-03-2014-20			
Organizacioni broj	Klasifikacijska oznaka	Redni broj	Broj priloga
14	14-1	688-1	

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

Predmet: Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u vezi sa višekorisničkim programom za TEMPUS 2013 u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć, - dostavlja se;

U prilogu akta dostavljamo Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u vezi sa višekorisničkim programom za TEMPUS 2013 u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć, potpisan 22. marta 2013. u Briselu i 05. decembra 2013. godine u Sarajevu, na engleskom jeziku.

Podsjećamo da je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 42. redovnoj sjednici, održanoj 5. decembra 2013. godine, donijelo odluku broj: 01-50-1-3493-14/13 o prihvatanju predmetnog Sporazuma.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 85. sjednici, održanoj 6. marta 2014. godine, utvrdilo prijedlog odluke o ratifikaciji predmetnog Sporazuma.

Molimo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine da donese odluku o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije u vezi sa višekorisničkim programom za TEMPUS 2013 u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć.

Š poštovanjem,

Prilog: Kao u tekstu

MINISTAR

dr. Zlatko Lagumdžija

СПОРАЗУМ О ФИНАНСИРАЊУ
ИЗМЕЂУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
И
ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ У ВЕЗИ СА
ВИШЕКОРИСНИЧКИМ ПРОГРАМОМ
ЗА ТЕМПУС 2013
У ОКВИРУ ИНСТРУМЕНТА ЗА ПРЕТПРИСТУПНУ
ПОМОЋ

Датум

(Централизовано управљање)

САДРЖАЈ

Преамбула

1. Програм
2. Реализација програма
3. Структуре и органи са одговорностима
4. Финансирање
5. Уговорни рок
6. Рок за извршење уговора
7. Крајњи рок за исплату средстава
8. Третирање примитака
9. Прихватљивост трошкова
10. Чување документације
11. Тумачење
12. Дјелимична невалидност и ненамјерни пропусти
13. Ревизије и измјене и допуне
14. Завршетак
15. Поравнање разлика
16. Обавјештавања
17. Број оригиналних примјерака
18. Додаци
19. Ступање на снагу

Додатак А Вишекориснички програм за Темпус у оквиру ИПА Компоненте помоћи у транзицији и јачању институција за 2013. годину, који је усвојен Одлуком Комисије В(2013) 1180 од 28. фебруара 2013. године.

Додатак Б Оквирни споразум између Комисије Европских заједница и Босне и Херцеговине од 20. фебруара 2008. године

СПОРАЗУМ О ФИНАНСИРАЊУ

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

и

ЕВРОПСКА КОМИСИЈА

у даљем тексту заједно означене као "Стране", или појединачно као "Корисник" у случају Босне и Херцеговине, или "Комисија", у случају Европске комисије.

С обзиром да је:

- (а) 01. августа 2006. године Савјет Европске уније усвојио Уредбу (ЕЗ) број 1085/2006 за успостављање Инструмента за претприступну помоћ (у даљем тексту: "Оквирна ИПА уредба"): Ступивши на снагу од 01. јануара 2007. године овај инструмент представља јединствену законску основу за пружање финансијске помоћи земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима у њиховим настојањима да унаприједи политичке, економске и институционалне реформе у циљу учлањења у Европску унију.
- (б) 12. јуна 2007. године Комисија усвојила Уредбу (ЕЗ) бр. 718/2007 за спровођење Оквирне ИПА уредбе, којом се детаљно уређују одредбе о примјени управљању и контроли (у даљем тексту: "ИПА Уредба о реализацији").
- (в) Помоћ Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ треба да настави да пружа подршку Корисницима у њиховим напорима за јачање демократских институција и владавине права, реформу државне управе, спровођење економских реформи, поштовање људских и мањинских права, промовисање равноправности полова, подршку развоја цивилног друштва и бољу регионалну сарадњу, као и помирење и реконструкцију, те да доприноси одрживом развоју и смањењу сиромаштва.

За потенцијалне кандидате помоћ Европске уније може такође да обухвати одређено усклађивање са *правним тековинама* ЕУ, као и подршку инвестиционим пројектима, посебно у циљу изградње капацитета управљања у областима регионалног развоја, људских ресурса и руралног развоја.

- (г) Стране су закључиле 20. фебруара 2008. године Оквирни споразум којим се утврђују општа правила сарадње и реализације помоћи Европске уније у оквиру Инструмента за претприступну помоћ.

- (д) Комисија је усвојила 28. фебруара 2013. године Вишекориснички програм за Темпус у оквиру ИПА Компоненте помоћи у транзицији и јачању институција за 2013. годину (у даљем тексту: "програм"). Овај програм реализује Комисија индиректно на централизованој основи.
- (ђ) Неопходно је за реализацију овог програма да Стране закључе Споразум о финансирању којим се утврђују услови за пружање помоћи Европске уније, правила и поступци исплате који се односе на исплату те помоћи, и услови под којима ће се том помоћи управљати.

ДОГОВОРИЛЕ СУ СЛИЈЕДЕЋЕ:

1 ПРОГРАМ

Комисија ће путем гранта допринијети финансирању слиједећег програма, који је изложен у Додатку А овог Споразума:

Број програма: АБАЦН° 2013/СИ.645034

Наслов: *Вишекориснички програм за Темпус у оквиру ИПА Компоненте помоћи у транзицији и јачању институција за 2013. годину - В(2013)1180 од 28. фебруара 2013. године*

2 РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОГРАМА

- (1) Програм ће реализовати Европска комисија на индиректној централизованом основи поштујући Члан 53а Финансијске уредбе и одговарајуће одредбе Правилника о спровођењу.

Задаци реализације су делегирани Извршној агенцији за образовање, аудиовизуелну политику и културу на основу Члана 54(2) (а) Финансијске уредбе, која је основана Одлуком Комисије 2005/56/ЕЗ од 14. јануара 2005. године. Својом одлуком В(2008) 5582, која је усвојена 09. октобра 2008. године, Комисија је повјерила Извршној агенцији управљање програмима Темпус III и Темпус IV. У складу са Чланом 12(3) Уредбе Сањета (ЕЗ) 58/2003 од 19. децембра 2002. године којом се утврђује статут за извршне агенције којима се повјеравају одређени задаци у управљању програмима Заједнице, сви програми који се повјере извршној агенцији морају да допринесу финансирању административног буџета те агенције.

- (2) Програм се спроводи у складу са одредбама Оквирног споразума о Правилима за сарадњу која се односе на Финансијску помоћ ЕУ за Босну и Херцеговину и на спровођење Помоћи у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) који су Стране закључиле 20. фебруара 2008. године (у даљем тексту: "Оквирни споразум"), а који је изложен у Дијелу Б овог Споразума.

3 СТРУКТУРЕ И ОРГАНИ СА ОДГОВОРНОСТИМА

Корисник именује националног ИПА координатора, у складу са Оквирним споразумом, који ће дјеловати као представник Корисника пред Комисијом. Он/она мора да обезбиједи одржавање тијесне везе између Комисије и Корисника, и у погледу општег процеса приступања и у погледу претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПА.

¹ СЛ. ГЛ. Л11 од 16.01.2003. стр. 1

4 ФИНАНСИРАЊЕ

Средства за спровођење овог Споразума су слиједећа:

- (a) Допринос Европске уније за 2013. годину је фиксан и износи максимално 2.400 000 ЕУР за дио програма који се односи на Босну и Херцеговину, како је детаљно назначено у програму. Међутим, исплата доприноса од Европске уније које ће извршити Комисија биће у границама расположивих средстава.
- (b) Трошкове структура и органа које успостави Корисник за потребе реализације овог програма сноси Корисник.

5 УГОВОРНИ РОК

- (1) Појединачни уговори и споразуми којима се спроводи овај Споразум закључују се најкасније у року од три године од дана закључења овог Споразума.
- (2) Сва средства за која није закључен уговор прије уговорног рока се отказују.

6 РОК ЗА ИЗВРШЕЊЕ УГОВОРА

- (1) Уговори морају бити извршени у року од највише четири године од крајњег датума за уговарање.
- (2) Рок за извршење уговора може се продужити прије његовог истека у прописно оправданим случајевима.

7 КРАЈЊИ РОК ЗА ИСПЛАТУ СРЕДСТАВА

- (1) Исплата средстава мора се извршити најкасније годину дана након истека рока за извршење уговора.
- (3) Рок за исплату средстава може се продужити прије његовог истека у прописно оправданим случајевима.

8 ТРЕТИРАЊЕ ПРИМИТАКА

- (1) Приходи у сврхе ИПА укључују приходе остварене по основу операција, током периода суфинансирања операција, од продаје, закупа, сервисних уписа/такси или других еквивалентних примања са изузетком:
 - (a) прихода остварених у току економског вијека суфинансираних инвестиција у случају инвестирања у предузећа;
 - (b) прихода остварених у оквиру мјере финансијског инжењеринга, укључујући ризични капитал и средства кредита, средства гаранција и лизинг;

- (в) према датом случају, доприноса из приватног сектора за суфинансирање активности, који ће бити приказани заједно са јавним доприносом у финансијским табелама програма;
- (2) Приходи дефинисани у претходном ставу 1 представљају добит која се одузима од износа прихватљивих трошкова за одговарајућу предметну активност. Најкасније до завршетка програма такви приходи се одузимају од релевантних прихватљивих трошкова активности у цјелини или пропорционално, у зависности од тога да ли су остварени у потпуности или само дјелимично кроз суфинансирану активност.

9 ПРИХВАТЉИВОСТ ТРОШКОВА

- (1) Трошкови у оквиру програма у Додатку А прихватљиви су за допринос Европске уније ако су настали након потписивања уговора и грантова којима се реализује програм, осим у случајевима који се изричито предвиђају у Финансијској уредби
- (2) Слиједећи трошкови нису прихватљиви за допринос Европске уније у оквиру програма у Додатку А:
- (а) порези, укључујући и порезе на додату вриједност;
 - (б) царинске и увозне дацбине, или неке друге дацбине;
 - (в) куповина, издавање или најам земљишта и постојећих објеката;
 - (г) новчане казне, финансијски пенали и трошкови парничења;
 - (д) трошкови пословања;
 - (ђ) половна опрема;
 - (е) банкарски трошкови, трошкови гаранција и слични трошкови;
 - (ж) трошкови конверзије, трошкови и губици по промјени у вези са било којим од посебних девизних рачуна, као и други чисто финансијски трошкови;
 - (з) доприноси у натури;
 - (и) трошкови лизинга;
 - (ј) трошкови амортизације;
- (3) Изузетно од претходног става 2, Комисија ће појединачно одлучивати према датом случају о томе да ли су слиједећи трошкови прихватљиви:
- (а) трошкови пословања, укључујући трошкове најма, који се посебно односе на период суфинансирања активности;
 - (б) порези на додату вриједност, ако су испуњени слиједећи услови:

- (i) порези на додату вриједност се не могу повратити ни на који начин;
- (ii) утврђено је да их сноси крајњи корисник, и
- (iii) јасно су назначени у приједлогу пројекта.

(в) трошкови који се односе на банкарске гаранције или слична јамства која улаже крајњи корисник гранта.

- (4) Трошкови који се финансирају у оквиру ИПА не подлијежу другим финансирањима из буџета Европске уније.

10. ЧУВАЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

- (1) Сва документација која се односи на програм из Додатка А чува се најмање пет година од дана када Европски парламент одобри пражњење за буџетску годину на коју се документ односи.
- (2) У случају да програм из Додатка А није дефинитивно завршен у року који је утврђен у претходном ставу 1, документација која се на њега односи чува се до краја слиједеће године, након што је програм у Додатку А завршен.

11. ТУМАЧЕЊЕ

- (1) Осим у случају да подлијежу одређеној изричитој одредби у овом Споразуму којом се налаже супротно, термини који се користе у овом Споразуму имају исто значење које им је додијелено у Оквирној ИПА уредби и ИПА Уредби о реализацији.
- (2) Осим у случају да подлијежу одређеној изричитој одредби у овом Споразуму којом се налаже супротно, позивања на овај Споразум су позивања на такав Споразум како се измијени и допуни, надогради или замијени с времена на вријеме.
- (3) Сва позивања на Уредбе Савјета или Комисије врше се на верзију тих уредби како се назначи. По потреби, модификације тих уредби се преносе у овај Споразум путем измјена и допуна.
- (4) Наслови у овом Споразуму немају никакав правни значај и не утичу на његово тумачење.

12. ДЈЕЛИМИЧНА НЕВАЛИДНОСТ И НЕНАМЈЕРНИ ПРОПУСТИ

- (1) Ако нека одредба овог Споразума јесте или постане неважећа, или ако овај Споразум садржи ненамјерне празнине, то неће утицати на валидност осталих одредби овог Споразума. Стране ће замијенити сваку неважећу одредбу важећом одредбом, таквом да је најближа могућа циљу и намјени неважеће одредбе.

- (2) Стране ће попунити све ненамјерне пропусте одредбом која најбоље одговара сврси и намјени овог Споразума, у складу са Оквирном ИПА уредбом и ИПА Уредбом о реализацији.

13 РЕВИЗИЈЕ И ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ

- (1) Реализација овог Споразума подлијеже периодичним прегледима у вријеме које Стране договоре између себе.

Свака измјена и допуна коју договоре Стране биће у писменој форми и чиниће дио овог Споразума. Таква измјена и допуна ступа на снагу са датумом који одреде Стране.

14 ЗАВРШЕТАК

- (1) Не доводећи у питање став 2, овај Споразум се окончава осам година након његовог потписивања. Ово окончање не искључује могућност да Комисија изради финансијске корекције у складу са Чланом 56 ИПА Уредбе о реализацији.
- (2) Овај Споразум може раскинути било која Страна путем писменог обавјештења за другу Страну. Такав прекид ступа на снагу шест календарских мјесеци од датума писменог обавјештавања.

15 ПОРАВНАЊЕ РАЗЛИКА

- (1) Разлике које могу произићи из тумачења, функционисања и спровођења овог Споразума, на неким или на свим нивоима учешћа, рјешаваће се споразумним путем кроз консултације између Страна.
- (2) Уколико споразумно рјешење изостане, било која Страна може упутити предмет на арбитражу у складу са Факултативним правилима за посредовања Сталног арбитражног суда која укључују међународне организације и државе, а која су на снази на дан потписивања овог Споразума.
- (3) Језик који ће се користити у арбитражном поступку је енглески. Надлежни орган за именовање је генерални секретар Сталног арбитражног суда, након запримања писаног захтјева било које Стране. Одлука арбитра је обавезујућа за све Стране и не постоји могућност жалбе.

16 ОБАВЈЕШТАВАЊА

- (1) Свака комуникација у вези са овим Споразумом мора бити у писаној форми и на енглеском језику. Свака комуникација мора бити потписана и мора бити достављена у виду оригиналног документа или путем факсимила.

(2) Свака комуникација у вези са овим Споразумом мора бити послата на слиједеће адресе:

За Комисију:

г. Герхард Шуман-Хитзлер (Mr. Gerhard Schuman-Hitzler)
Директор
Општа управа за проширење (Directorate General for Enlargement)
ИПА Стратегија (IPA Strategy)
ЗНАК 04/99 (CHAR 04/99)
Б-1049 Брисел (B-1049 Brussels)

За Корисника:

гђа. Невенка Савић
Национални ИПА координатор
Директор
Дирекција за европске интеграције
Трг Босне и Херцеговине 1
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

17 БРОЈ ОРИГИНАЛНИХ ПРИМЈЕРАКА

Овај Споразум је сачињен у два примјерка на енглеском језику.

18 ДОДАЦИ

Додаци А и Б чине саставни дио овог Споразума.

19 СТУПАЊЕ НА СНАГУ

Овај Споразум ступа на снагу на дан потписивања. Уколико споразумне Стране потпишу Споразум на различите датуме, овај Споразум ступа на снагу на дан потписивања друге од двије споразумне Стране.

Потписано за и у име Босне и Херцеговине, у Сарајеву, 05.12.2013.

гђа. Невенка Савић

.....
Национални ИПА координатор

Потписано за и у име Комисије, у Бриселу, 22. марта 2013.

г. Герхард Шуман-Хитзлер

.....
Директор

**ДОДАТАК А ВИШЕКОРИСНИЧКИ ПРОГРАМ ЗА ТЕМПУС У ОКВИРУ ИПА
КОМПОНЕНТЕ ПОМОЋИ У ТРАНЗИЦИЈИ И ЈАЧАЊУ
ИНСТИТУЦИЈА ЗА 2013. ГОДИНУ КОЈИ ЈЕ УСВОЈЕН ОДЛУКОМ
КОМИСИЈЕ В(2013) 1180 ОД 28. ФЕБРУАРА 2013. ГОДИНЕ**

**ДОДАТАК Б . ОКВИРНИ СПОРАЗУМИ МЕЂУ КОМИСИЈЕ ЕВРОПСКИХ
ЗАЈЕДНИЦА И БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ОД 20. ФЕБРУАРА 2008.
ГОДИНЕ**

Потврђујем да овај превод у потпуности одговара оригиналу који је састављен на енглеском језику.
Овј.бр. 14/08/2013-36
Приједор, 14. август 2013.

Александра Мајкић,
стални судски тумач за енглески језик, именована од стране
Министарства правде Републике Српске и Окружног суда у
Бања Луци; по рјешењу: 01/2-704-30/02 од 21. новембра 2002.

ДОДАТАК А: Вишекориснички Програм за Темпус у оквиру ИПА Компоненте помоћи у транзицији и изградњи институција за 2013. годину

1 Идентификација

Корисник	Албанија, Босна и Херцеговина, Косово* Црна Гора, Србија
ПРИС број одлуке	СИ2.645034
Година	2013.
ЕУ допринос	11 700 000 ЕУР
Надлежни орган за провођење	Овај програм ће проводити Извршна агенција за образовање, аудиовизуелну политику и културу (ЕАЦЕА).
Крајњи датум за закључивање Споразума о финансирању	најкасније до 31. децембра 2014. године.
Крајњи датум[и] за уговарање	3 године након датума закључивања споразума о финансирању. Овај рок такође се односи и на државно суфинансирање.
Крајњи датум за извршење	4 године након крајњег датума за уговарање. Овај рок такође се односи и на државно суфинансирање.
Предметне буџетске линије	22.02.07.01: регионални и хоризонтални програми
Јединица за програмирање	Јединица ДЗ, Регионални програми, ОУ за проширење
Јединица за провођење/ ЕУ Делегација	Извршна агенција за образовање, аудиовизуелну политику и културу (ЕАЦЕА).

2 Програм

2.1 ОДАБРАНИ ПРИОРИТЕТИ У ОКВИРУ ОВОГ ПРОГРАМА

Овај ИПА Вишекориснички (ВК) Програм је осмишљен да одговори на приоритетне потребе као што је наведено у ИПА Вишекорисничком вишегодишњем индикативном планском документу (ВИПД) 2011-2013, као и у државним ВИПД, узимајући у обзир смјернице предвиђене у стратешким документима Европске уније, поуке из програмирања и провођења претходне помоћи ЕУ, и налазе консултација са, између осталих, корисницима, Међународним финансијским институцијама (МФИ), Регионалним вијећем за сарадњу (РВС), државама чланицама ЕУ, организацијама цивилног друштва и Службама Европске комисије.

* Ова ознака је без прејудирања ставова о статусу, и у складу је са Резолуцијом Савјета безбједности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о проглашењу независности Косова.

Европско партнерство за све кандидате и потенцијалне кандидате истиче као краткорочни приоритет значај развоја акционих планова за провођење образовних стратегија са повећаним дијалогом и координацијом на свим нивоима и са свим заинтересованим странама. Осим тога, потребно је да се издвоји довољно средстава, и да се осигура боља укљученост у ЕУ програме високог образовања, између осталог и у Темпус.

ЕУ сматра високо образовање важним приоритетом у својим активностима сарадње са корисницима. Програм Темпус, који је најдуготрајнији инструмент ЕУ у овом сектору, а којим се поставља снажан фокус на институционалну сарадњу, налази се у својој четвртој фази која обухвата године 2007-2013. Од свог оснивања 1990. године, универзитетска сарадња у оквиру Темпус програма је успјешно допринијела изградњи институција високог образовања на западном Балкану и одрживим партнерствима између универзитета, као и на унапређење узајамног разумијевања између Европске уније и западног Балкана.

Допринос за учешће у програму Темпус предвиђен је у оквиру државних ИПА издвајања сваког од корисника. Вишекорисничка помоћ покрива регионалне пројекте којима се промовише сарадња између ИПА корисника, као и хоризонтални пројекти који се односе на заједничке потребе корисника ИПА средстава, а који имају за циљ постизање обима ефикасности и исплативости.

Да би се олакшало програмирање, Вишекориснички ИПА пројекти 2013 којима управља Комисија (ОУ за проширење, Јединица регионалних програма) груписани су у одвојене програме:

- Вишекориснички Програм 2013;
- Програм Темпус 2013 (овај програм);
- Регионални програм стамбеног збрињавања 2012-2013;
- Програм за нуклеарну безбједност и заштиту од зрачења 2013;

Поред тога, 05. децембра 2011. године Европска комисија је усвојила програм за подршку Развоја цивилног друштва у периоду 2011-2012 који је измијењен и допуњен тако да укључи једно издвајање за 2013. годину за које Вишекорисничка помоћ допуњава средства из државних ИПА програма у Механизму цивилног друштва.

2.2 ОДАБРАНИ СЕКТОРИ У ОКВИРУ ОВОГ ПРОГРАМА И КООРДИНАЦИЈА ДОНАТОРА

За постизање приоритета изабраних за подршку у програмском периоду 2011-2013, Вишекориснички ВИПД садржи седам (7) сектора на које ће ИПА помоћ бити усмјерена:

- Правосуђе и унутрашњи послови, укључујући и основна права и осјетљиве групе
- Реформа јавне управе
- Подршка цивилном друштву
- Развој приватног сектора
- Саобраћајна и енергетска инфраструктура, укључујући и нуклеарну безбједност
- Животна средина и климатске промјене
- Друштвени развој.

Исто тако, у свим државним ВИПД сваког корисника, образовање представља приоритет у оквиру Сектора социјалног развоја са циљем да се подстакну реформе у високом образовању и регионална сарадња.

2.3 Опис

Темпус је програм Европске уније који подржава модернизацију високог образовања у партнерским земљама источне Европе, централне Азије, западног Балкана и медитеранског региона, углавном кроз пројекте сарадње између универзитета. Вишекориснички програм за Темпус олакшава реформу високошколских установа кроз унапређење квалитета и управљања универзитетима, у складу са промјеном политичких, друштвених и економских потреба и кроз поређење са државама чланицама ЕУ.

Конкретно, програм Темпус промовише добровољну конвергенцију са ЕУ развојем у области високог образовања који проистиче из Лисабонске агенде и Болоњског процеса, повезује високо образовање и тржишта рада и подстиче људски капитал.

Програм Темпус слиједи низ општих циљева који су заједнички за све кориснике. Ови заједнички циљеви могу према потреби бити допуњени регионалним циљевима, или циљевима који су специфични за кориснике. Четврта фаза програма Темпус, која је покренута 2007. године доприноси припреми кандидата и потенцијалних кандидата за приступање, и посебно за учешће у Програму интегрисаног доживотног учења (2007-2013).

На основу искустава стечених у претходној фази, програм Темпус (2007-2013) предвиђа слиједеће три компоненте које су довољно флексибилне да се прилагоде потребама и приоритетима појединачних корисника:

Компонента I: Заједнички пројекти

Заједнички пројекти су засновани на мултилатералном партнерству између институција високог образовања у ЕУ и корисника. Заједнички пројекти имају за циљ пренос знања са универзитета ЕУ на институције у земљама корисницама и између партнерских институција.

Компонента II: Структурни Пројекти

Структурни пројекти су дизајнирани тако да подрже структурну реформу система високог образовања и стратешки оквир за развој на државном нивоу на основу приоритета које су утврдили надлежни органи партнерских земаља.

Структурни пројекти могу подједнако обухвати једног или више корисника. Они укључују високошколске установе и друге неакадемске чланове по потреби. Министарства просвете морају бити укључена.

Компонента III: Пратеће мјере

Пратеће мјере обухватају састанке координатора пројеката и других заинтересованих страна, активности проширивања, као и подршку за Државне канцеларије за Темпус у земљама корисницама. Осим тога, могу се спроводити и друге релевантне активности као што су тематске конференције, студије о специфичним питањима и активностима које имају за циљ утврђивање и ширење добре праксе.

Темпус програм има за циљ да постигне слиједеће резултате:

- Високошколске институције су припремљене за успјешно учење у Програму интегрисаног цијеложивотног учења, укључујући провођење Болонског процеса;
- Повећана синергија између закона и политике о високом образовању и институционалне реформе;
- Унапређење капацитета управљања универзитетима; већа транспарентност и ефикасност у процесима доношења одлука;
- Побољшани наставни план и курсеви у складу са промјеном социјалних и економских потреба;
- Побољшане вјештине неакадемског особља које је релевантно за реформу јавне управе и развој цивилног друштва;
- Наставници обучени за савремене образовне праксе и методологије;
- Побољшани савремени материјали и методе наставе и учења, са посебним фокусом на унапређивању уџбеника;
- Ближа сарадња и размјена ресурса и искустава између високошколских институција на регионалном нивоу и на нивоу ЕУ.

Напредак у постизању резултата процјењиваће се узимајући у обзир слиједеће мерљиве показатеље:

- 80% нових и ревидираних универзитетских наставних програма (усклађених са системом три циклуса) успјешно реализованих до 2017. године;
- 75% Темпус пројеката је усклађено са стандардима техничке и академске евалуације;
- 75% студијских програма студентима издаје допуне диплома аутоматски и бесплатно;
- до 2017. год. више од 75% институција учесница и програма користе Европски систем преноса бодова (ЕСПБ);
- Учесталост јавних расправа које укључују високошколске установе и органе Јавне управе;
- Учесталост састанака између високошколских институција и званичника задужених за реформу тржишта рада;
- 50% институција учесница развиле су поступке за интерну процјену квалитета до 2017;
- 50% институција учесница размјењује најбоље праксе управљања са другим Институцијама за високо образовање (ИВО) и другим секторима до 2017. године;
- Број мјера ефикасности за интерне административне поступке;
- Број мјера за коришћење купљене опреме;
- Најмање 10 нових наставних планова и програма је развијено, а најмање 200 студената

прати-нове или ревидиране програме до 2017. год.;

- Најмање 50 нових курсева за оспособљавање спроведено је до 2017. год.;
- Најмање 400 приправника са различитим подручјем образовања (академско, административно, цивилно друштво) обучено је 2017. године;
- Механизми за менторски рад и надзор су успостављени за све новоразвијене програме;
- Најмање 5% повећање броја модернизованих уџбеника објављених до 2017. год.;
- 100% пројеката поштује приоритетне области назначене у Позиву за подношење приједлога за Заједничке пројекте;
- 65% регионалних пројеката у односу на укупне пројекте.

За програмске компоненте I "Заједнички Пројекти" и компоненту II "Структурни Пројекти", приједлози пројеката биће достављени у одговору на годишње позиве за приједлоге објављене у Службеном гласнику и на интернет страници програма, а уговори се потписују у 4. кварталу 2013. године. Како би се усредсредиле интервенције програма и максимално појачао утицај програма, дефинисаће се регионални и државни приоритети. Пројекте у оквиру обе компоненте могу да предложе конзорцијуми институција високог образовања (ИВО) из ЕУ и партнерских земаља. Органи државне управе (министарства, друге државне, регионалне и локалне администрације) или владине организације могу такође учествовати у програму Темпус као партнери, али не могу добити средства из гранта, осим дневница и путних трошкова.

Индикативна буџетска средства за компоненте I и II требало би да представљају индикативно 90% укупног буџета (односно 10 530 000 ЕУР), док се остатак одређује за Пратеће мјере. Финансијски допринос ЕУ не може бити већи од 90% укупних прихватљивих трошкова. Финансирани конзорцијум мора да учествује са најмање 10% од прихватљивих трошкова пројекта.

Основни критеријуми за избор су: оперативни капацитет и финансијска способност кандидата. Критеријуми за додјелу су:

- јасноћа, кохерентност и релевантност циљева пројекта;
- квалитет партнерства;
- квалитет садржаја пројекта и примијењене методологије;
- одрживост;
- буџет и економичност.

За програмску компоненту III "Пратеће мјере" ће се реализовати кроз проширење постојећих пет (5) споразума о гранту за подршку активностима Државних канцеларија Темпуса, једну (1) специфичну додјелу у оквиру постојећег оквирног уговора (користећи ЕАЦ/10/2009/01 оквирни уговор са тимским радом у пружању услуге. У овом уговору Извршна агенција за образовање, аудиовизуелну политику и културу (ЕАЦЕА) представља један од уговорних органа заједно са Комисијом (ОУ ЕАЦ) и Европским институтом за иновације и технологију (ЕИТ)), и два (2) уговора са експертима одабраним из позива за изражавање интереса (користећи листу квалификованих стручњака која је успостављена након позива за изражавање интереса који је објавила Агенција ЕАЦЕА/2007 у складу са Насловом VII Дијела два „Експерти“ Финансијске уредбе).

За Државне канцеларије Темпуса предвиђена је директна додјела на основу Члана 168.1 (ђ) Правила о реализацији и потпуно финансирање ће бити спроведено на основу Члана 253.1 (д) Правила о реализацији.

Конкретно, састанци Координатори пројекта и других заинтересованих страна биће организовани кроз одговарајући оквирни уговор. Ширење информација може се организовати кроз различите активности као што су тематски семинари (реализовани путем оквирног уговора) или студије (реализоване на основу позива за изражавање интереса).

2.4 УНАКРСНА ПИТАЊА

Једнаке могућности:

Током протеклих неколико деценија постојала је повећана пажња која се посвећивала родној димензији сиромаштва и развоју у земљама у транзицији, посебно у односу на улогу жена у образовним процесима и утицају високог образовања на политике једнаких могућности.

Пројекти би требало да интегришу родну равноправност у својим циљевима и активностима, посебно у предметним питањима и областима студија у којима је присуство жена у привреди традиционално веома слабо (наука и технологија). Пројекти би требало да промовишу родну равнотежу и идентификују факторе који утичу на родну дискриминацију. Они треба да прате и оцјењују прелаз из сфере образовања и обуке у сферу професионалног живота, те запошљавање и развој каријере потенцијалних врхунских руководилаца женског пола.

Пројекти у области образовања и науке треба да промовишу промјене улоге полова и друштвених стереотипа, изјегављајући било какве културолошке предрасуде у образовним материјалима.

Принцип једнаких могућности треба узети у обзир приликом процјене квалитета свих предложених пројеката у оквиру три компоненте. Посебна пажња ће се посветити овој димензији приликом одређивања корист активности мобилности.

Приликом спровођења пројектних активности, и у одговарајућој мјери, представљање података са пресеком према родовима треба да буде доступно ради извршавања анализе друштвеног и економског утицаја предузетих активности.

Животна средина:

Дужну пажњу треба посветити развоју политике Владе у вези са заштитом животне средине и уврштавању такве политике у оквир свих стратешких политичких докумената које она може изградити, све активности обуке које може извршити и нове студијске планове и програме које може изградити.

Мањине:

Права мањина потребно је узети у обзир приликом процјене квалитета свих предложених пројеката у оквиру три компоненте.

2.5 ПРЕТПОСТАВКЕ И ПРЕДУСЛОВИ

Овај Програм ће се реализовати на основу претпоставке да ће академске институције из земаља корисница и земаља чланица ЕУ бити заинтересоване да учествују у предложеним активностима. Посвећеност корисника у стављању на располагање неопходних ресурса, блиској сарадњи и размјени знања као и искустава од суштинског је значаја за успјех програма.

3 БУѢТ

3.1 ТАБЕЛА ИНДИКАТИВНОГ БУѢТА (ЦЕНТРАЛИЗОВАНО УПРАВЉАЊЕ)

	Изградња институција (ИИ)			Инвестиција (ИНВ)			Укупно (ИИ + ИНВ)	Укупно ИПА ЕУ допринос
	Укупни трошкови	ИПА ЕУ допринос	Остали доприноси ⁽¹⁾	Укупни трошкови	ИПА ЕУ допринос	Остали доприноси ⁽¹⁾		
Корисник Темпуса								
Албанија	2 222 222	2 000 000	222 222				2 222 222	2 000 000
Босна и Херцеговина	2 666 666	2 400 000	266 666				2 666 666	2 400 000
а	3 000 000	2 700 000	300 000	10			3 000 000	2 700 000
Косово								
Црна Гора	666 666	600 000	66 666	10			666 666	600 000
Србија	4 444 444	4 000 000	444 444	10			4 444 444	4 000 000
УКУПНО	12 999 998	11 700 000	1 299 998	10			12 999 998	11 700 000

Износ нето од ПДВ-а.

(1) Допринос (јавни и приватни државни и / или међународни допринос) који обезбеђују државни партнери

(2) Изражено у % од Укупних трошкова ИИ или ИНВ (колоне (а) или (г)).

(3) Само заредове Сектора или Пројекта. Изражено у % од главног укупног збира колоне (ж). Она указује на релативну тежину сектора или везано за.

Укупни ИПА ЕУ допринос целокупног ФП.

3.2 ПРИНЦИП СУФИНАНСИРАЊА КОЈИ СЕ ПРИМЈЕЊУЈЕ НА ПРОГРАМ

Допринос Европске уније, који представља 90% од укупног буџета издвојеног за овај програм, израчунат је у односу на **прихватљиве трошкове**, који се заснивају на **укупним трошковима**. Суфинансирање обезбјеђују конзорцијуми који аплицирају за средства.

Због свог хоризонталног карактера није могуће захтијевати државно суфинансирање за овај Програм:

У случају грантова, финансирани конзорцијуми морају да учествују са најмање 10% од прихватљивих трошкова пројекта.

4 РЕАЛИЗАЦИЈА

4.1 РЕЖИМИ УПРАВЉАЊА И МОДАЛИТЕТИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Програм ће се реализовати на основу индиректног централизованог управљања од стране Извршне агенције за образовање, аудиовизуелну политику и културу (ЕАЦЕА) у складу са Чланом 54(2) Финансијске уредбе.

ЕАЦЕА је основана Одлуком Комисије 2005/56/ЕЗ од 14. јануара 2005. године. Својом одлуком В(2008)5582 која је усвојена 09. октобра 2008. године, Комисија је повјерила Извршној агенцији управљање програмима Темпус III и Темпус IV. Према Члану 12(3) Уредбе Савјета (ЕЗ) 58/2003 од 19. децембра 2002. године, којом се утврђује статут извршних агенција којима се повјеравају одређени задаци у управљању програмима¹ Заједнице, сваки програм који се повјери извршној агенцији мора да допринесе финансирању административног буџета агенције.

4.2 ОПШТА ПРАВИЛА ЗА ПОСТУПКЕ НАБАВКЕ И ДОДЈЕЛЕ ГРАНТА

Набавка се придржава одредаба Дијела Два, Наслова IV Финансијске уредбе и Дијела Два, Наслова III, Поглавља 3 Правилника о провођењу Финансијске уредбе², као и правила и поступака за уговоре о услугама, набавкама и радовима који се финансирају из општег буџета Европских заједница у сврхе сарадње са трећим земљама које је Комисија усвојила 24. маја 2007. године (В (2007)2034).

Поступци додјеле грантова придржавају се одредаба Дијела Један, Наслова VI Финансијске уредбе, и Дијела Један, Наслова VI Правилника о спровођењу Финансијске уредбе.

¹ СЛ. ГЛ. Л11, од 16.1.2003, стр. 1-8

² Уредба Комисије (ЕЗ, Еуроатом) бр. 2342/2002 од 23. децембра 2002. године, којом се прописују детаљна правила за примјену Уредбе Савјета број 1605/2002 о Финансијској уредби која се примјењује на општи буџет Европских заједница, СЛ. ГЛ. Л357, од 31.12.2002, стр. 1.

5 ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА

5.1 ПРАЋЕЊЕ

Комисија може предузети све радње које су потребне за праћење предметних програма.

5.2 ПРОЦЈЕНА

Програми су предмет екс анте процјена, као и привремених и/или, екс пост процјена у складу са Члановима 57 и 82 ИПА Уредбе о реализацији³, са циљем да се побољша квалитет, ефикасност и досљедност помоћи из фондова ЕУ и стратегије и реализације програма.

Резултати процјене узимају се у обзир у циклусу програмирања и реализације. Комисија може такође да обавља стратешке процјене.

6 РЕВИЗИЈА, ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА И МЈЕРЕ ПРОТИВ ЗЛОУПОТРЕБА

Рачуни и активности свих страна укључених у реализацију овог програма, као и сви уговори и споразуми за спровођење овог програма, предмет су, са једне стране, надзора и финансијске контроле од стране Комисије (укључујући Европску управу за борбу против превара), која може да изврши провјере по свом нахођењу, било самостално, или преко спољног ревизора, и, са друге стране, ревизије од стране Европског ревизорског суда.

Да би се обезбиједила ефикасна заштита финансијских интереса Европске уније, Комисија (укључујући и Европску управу за борбу против превара) може обавити провјере и инспекције на лицу мјеста у складу са поступцима предвиђеним у Уредби Савјета (ЕЗ, Еуроатом) број 2185/96⁴.

Претходно описане контроле и ревизије важе за све извођаче, подизвођаче и кориснике грантова који су добили средства ЕУ.

7 НЕЗНАТНА ПРЕРАСПОДЈЕЛА СРЕДСТАВА

Службеник за овјеравање делегације (АОД) или службеник за овјеравање под-делегације (АОСД), у складу са овлаштењима која је на њега пренио АОД, и у складу са принципима доброг финансијског управљања, може извршити незнатну прерасподјелу средстава без икаквих неопходних измјена и допуна одлуке о финансирању. У том контексту, под незнатном прерасподјелом сматра се кумулативна прерасподјела која не прелази 20% од укупног износа предвиђеног за овај програм, уз ограничење до 4 милиона ЕУР, под условом да не утиче на природу и циљеве програма. ИПА одбор ће бити обавијештен о претходно поменутој прерасподјели средстава.

³ Уредба Комисије (ЕЗ) број 718/2007 од 12. јуна 2007. године којом се проводи Уредба Савјета (ЕЗ) бр. 1085/2006 за успостављање Инструмента за претприступну помоћ (ИПА), СЛ ГЛ 170, од 29.6.2007. стр.1.

⁴ СЛ ГЛ Л 292, од 15.11.1996, стр. 2

8 ОГРАНИЧЕНЕ ПРОМЈЕНЕ

Ограничене промјене у реализацији овог програма које утичу на суштинске елементе наведене у Члану 90 Правилника о провођењу Финансијске уредбе, који су индикативне природе⁵, може да изврши службеник за овјеравање делегације (АОД), или службеник за овјеравање под-делегације (АОСД), у складу са пренесеним овлаштењима која му пренесе АОД, у складу са принципима доброг финансијског управљања без неопходне измјене и допуне одлуке о финансирању.

⁵ Ови суштински елементи индикативне природе су, за грантове, индикативни износ позива за приједлоге и, за набавку, индикативни број и врста предвиђених уговора и индикативни временски оквир за покретање поступака за набавку.

Потврђујем да овај превод у потпуности одговара оригиналу који је састављен на енглеском језику.

Овј бр. 14/10/2013-3а.

Приједор, 14. октобар 2013.

Александра Мајкић,

стални судски тумач за енглески језик, именована од стране
Министарства правде Републике Српске и Окружног суда у
Бања Луци; по рјешењу: 01/2-704-30/02 од: 21. новембра 2002.

Приједлог пројекта - ИПА Вишекориснички програми / Компонента I

1 ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Назив Пројекта	Вишекориснички Програм за Темпус у оквиру ИПА Компоненте помоћи у транзицији и јачању институција за 2013. годину
Број одлуке ЦРИС	СИ2
Број Пројекта	1
Ознака Сектора ВИПД	7. Друштвени развој
ЕЛАРГ статистичка ознака	02.26 – образовање и култура
Ознака сектора ДАЦ	11420
Укупна вриједност (без ПДВ) ¹	12 999 998 ЕУР
Допринос ЕУ	11 700 000 ЕУР
Начин управљања	Индиректно централизовано
Управљање реализацијом	Програм ће реализовати Извршна агенција за образовање, аудиовизуелну политику и културу (ЕАЦЕА).
Модалитет реализације	Самостални пројекат
Тип помоћи	Грантови, Уговор о услугама
Зона која има корист од активности	Западни Балкан: Албанија, Босна и Херцеговина, Косово*, Црна Гора, Србија

2 ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Комисија сматра високо образовање важним приоритетом за своје активности сарадње са Корисницима и сусједним земљама. Програм Темпус, који је најдуготрајнији инструмент ЕУ у овом сектору, а који поставља јак фокус на институционалну сарадњу, налази се у својој четвртој фази, која обухвата године 2007-2013.

2.1 КОНТЕКСТ ПРОЈЕКТА: ПИТАЊА И ПОТРЕБЕ КОЈЕ ЈЕ ПОТРЕБНО РЈЕШАВАТИ

АЛБАНИЈА

Законодавна реформа у Албанији почела 1994. године са првим Законом о високом образовању² који укључује бројне важне елементе у вези са дефинисањем статуса, задатака и циљева, организовања и управљања високошколским установама, финансијских односа, администрације, итд. Ови елементи су од кључног значаја за структурисање и функционисање универзитета.

¹ Укупна вриједност пројекта треба да буде умањена за ПДВ и/или друге порезе. Уколико то није случај, потребно је јасно навести износ ПДВ-а и разлоге зашто се он сматра оправданим.

* Ова ознака је без прејудуцирања ставова о статусу, и у складу је са Резолуцијом Савјета безбједности Уједињених нација 1244 и Мишљењем Међународног суда правде о Декларацији независности Косова.

² Закон бр. 78120, од 06.04.1994 "О високом образовању у Републици Албанији"

Конкретно, законодавне реформе у високом образовању фокусирају се на слиједеће аспекте:

- Успостављање система процјене квалитета и акредитације, и поступака препознавања и признавања;
- Дефинисање поступака за избор органа управљања у складу са европским стандардима;
- Повећање финансијске и институционалне аутономије;
- Побољшање пријемних поступака у високом образовању.

Нови Закон о високом образовању³ одражава велики број значајних побољшања, што је значајно повећало институционалну, финансијску и академску аутономију високих школа, омогућило увођење нових квалитетних механизма и савремене администрације на универзитетима. О измјенама и допунама закона тренутно се расправља у циљу прилагођавања новом развоју високог образовања у Албанији.

Један од приоритета за високо образовање у Албанији био је развој Болоњског система са три циклуса, укључујући и стручно усавршавање и даље квалификације. Различите законске одлуке су разрађене за имплементацију таквог система.

Током последње деценије основани су бројни приватни универзитети. Поред тога, политика јачања универзитетске сарадње је развијена посебно у погледу партнерства између универзитета и предузећа ("Универзитет-Предузеће"), као и универзитета и локалних власти ("Универзитет-Локална власт").

Универзитети су почели да дефинишу своје институционалне стратегије развоја, које не само да стимулишу институције и њихове управљачке органе да размотре и друге аспекте образовања, већ пружају и јаку основу за креирање и развој боље државне стратегије високог образовања.

Реформа високог образовања у Албанији наставља се и даље на основу блиске сарадње између Министарства просвјете и науке и универзитета.

Интеграција албанског високог образовања у европски систем високог образовања, као и побољшања у квалитету и даље остају главни циљеви у процесу реформе високог образовања. Министарство просвјете и науке и сви универзитети посвећени су провођењу Болоњског процеса. Увођење система са три циклуса, наставна реформа, примјена система ЕСПБ бодовања и Додатка дипломи у високом образовању подржани су и спроводе се у свим универзитетским програмима. У оквиру програма Темпус стручњаци за Реформу високог образовања такође доприносе овом процесу.

Албанија је потписала и ратификовала Лисабонску конвенцију о признавању универзитетских признања.

Коначно, програм Темпус и даље остаје најважнији алат за провођење Болоњског процеса и за омогућавање албанским високошколским институцијама да се прикључе европској зони високог образовања.

³Закон бр. 9741, од 21.05.2007. године.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

О посвећености Босне и Херцеговине Болонском процесу редовно је извјештавано на различитим министарским конференцијама о Болонском процесу.

Процес интеграције универзитета је у току, али он није реализован једнако широм земље. Тренутно пет од осам јавних универзитета у Босни и Херцеговини су интегрисани, укључујући Универзитет у Тузли, Универзитет у Зеници, Универзитет у Бањој Луци, Универзитет у Источном Сарајеву и Универзитет у Бихаћу, док преостала три универзитета још увијек нису интегрисана (Универзитет у Сарајеву, Универзитет у Мостару и Универзитет "Демал Биједић" у Мостару). Увођење структурисаних докторских студија је започело кроз пројекте Темпус.

Европска комисија је финансирала студију изводљивости за реформу финансирања високог образовања, а са спровођењем препорука студије започело се у 2010. години.

КОСОВО

У послеријатном периоду, од јуна 1999. до марта 2002. године косовски образовни систем регулише Привремена управа Уједињених нација (УНМИК), а нарочито Одјељење за образовање и науку (ООН). У овом периоду значајни резултати су постигнути у стабилизацији образовног система на Косову.

Именовање прве косовске послеријатне Владе било је попраћено формалним предавањем надлежности новоформираном Министарству за образовање, науку и технологију (МОНТ).

Закон о високом образовању који је недавно усвојен у Скупштини (август 2011. год), има за циљ да integriше косовски образовни систем у оквиру европске зоне високог образовања. Статут Универзитета у Приштини, који је сачињен уз међународну подршку и експертизу у сарадњи са Савјетом Европе и Асоцијацијом европских универзитета (ЕУА) ратификовала је Скупштина Косова у јулу 2004. године, а он има за циљ дају реализацију циљева и принципа Болонског процеса.

Универзитет у Митровици, са наставом која се изводи на српском језику, и са више од осам хиљада уписаних студената, такође је блиско сарађивао са Асоцијацијом европских универзитета у реформисању процеса наставе и учења у складу са Болонским процесом, и члан је ове Асоцијације већ три године.

Министарство за образовање, науку и технологију (МОНТ) у сарадњи са релевантним домаћим и међународним актерима развило је Стратешки план за образовни систем Косова за период до 2016. године, који је усвојен 25. августа 2011. У високом образовању ова стратегија даје предност примјени Болонског процеса, а такође препознаје важност програма Темпус као главног инструмента у осигурању правог напретка у реформи Високог образовања.

У новембру 2008. године Закон о оквиру државних квалификација проглашен је након што га је израдила шира група косовских актера (укључујући представнике Министарства образовања, Скупштине, цивилног друштва, стручњаке и сл.) уз експертизу Европског фонда за стручно усавршавање. Овај закон обухвата развој политике и смјерница за признавање претходног учења, укључујући незванично и неформално учење.

Косовска Агенција за акредитацију постала је у потпуности функционална током 2008. године, и покренула је поступак акредитације на Косову у складу са стандардима и смјерницама Европске асоцијације за осигурање квалитета у високом образовању (ЕНКА). Током овог периода МОНТ је успоставило Национални информациони центар за академско признавање (НИЦАП) и именovalo Државну комисију за признавање.

Центар за међународну сарадњу у области високог образовања, науке и технологије основан је 2009. године, укључујући у оквир својих дјелатности и активности попут државног усклађивања за ФП7 и државног усклађивања за Централноевропски програм универзитетске размјене (ЦЕЕПУС).

Трансформација високог образовања дешава се у току фазе транзиције Косова, па је самим тим ова друга ставка одредила, као главни циљ реформе, модернизацију и интеграцију система високог образовања у оквиру европске зоне високог образовања, поштујући социјалну политику која ствара једнаке могућности и правичност за светничке и маргинализоване групе.

Основни изазови у овој области односе се на јачање људских ресурса, остваривање резултата високог образовања у опремању младих кључним компетенцијама према потражњи са тржишта рада, као и подстицање новог односа према процесу наставе и учења.

ЦРНА ГОРА

Закон о високом образовању⁴ из 2003. године пружио је високошколским установама у Црној Гори максималну аутономију у академским активностима уз минимално посредовање државе, осим у случајевима када се то тражи ради заштите јавног интереса. Закон о високом образовању такође прописује да мисија Универзитета треба да буде образовање младих као квалификованих грађана у демократском друштву, као и квалификоване радне снаге на европском тржишту рада, те да такво образовање треба да буде проведено у складу са европским стандардима.

Према Закону из 2003. године, основан је Савјет за високо образовање који функционише као акредитационо тијело и који проводи спољне евалуације преко својих комисија. Јавне и приватне високошколске институције су обухваћене овим Законом. Закон је измијењен и допуњен у јуну 2010. године како би се обезбједили нове одредбе које се односе на састав и задатке Савјета за високо образовање и промовисала бољу интеграцију приватног образовања.

Уз подршку ИПА пројекта успостављен је Центар за осигурање квалитета при јавном Универзитету Црне Горе, а који је задужен за развој квалитета на свим универзитетским јединицама. Будући да се ради о новоформираном субјекту, потребно је даље подржати његов рад и капацитете.

Реформе су утрле путеве ка развоју нових приватних институција у Црној Гори. Тренутно постоји осам појединачних приватних факултета и два приватна универзитета (Универзитет "Медитеран", основан 2006. године, и Универзитет Доња Горица, који је акредитован 2010. године).

Нови Закон о признавању и нострификацији иностраних исправа усвојен је у Скупштини Црне Горе, а Закон је ступио на снагу у јануару 2008. године. Закон прописује поступке признавања у сврху запошљавања, које спроводи Министарство просвјете и науке.

Програм Темпус и даље остаје најважнији инструмент за постизање Болоњских циљева, и у коначници, придруживања европској зони високог образовања. Он такође може да помогне високошколским институцијама да буду боље припремљене за будуће Програме цјеложивотног учења.

⁴ Закон 01-1092/2, од 22/10/2003

СРБИЈА

Од почетка реформе система високог образовања у Србији већ је много тога постигнуто. Међутим, овај систем је динамичан и потребно је да се још нека важна питања рјешавају у блиској будућности како би се суочило са текућим економским, друштвеним, научним и технолошким промјенама.

Текућу реформу система високог образовања подржава Темпус од 2001. године, посебно у области развоја наставног плана, универзитетског управљања, осигурања квалитета и сарадње са индустријом. Остварен је значајан напредак посебно у тим областима.

Међутим, значајни напори треба да се уложе у правцу развоја укупне стратегије образовања, примјене државног оквира квалификација, увођења спољних процедура акредитације, редизајнирања исхода учења и прерасподјеле ЕСПБ и ефикаснијег учешћа студената у процесу образовања.

Почетне анализе до сада остварених резултата указују на то да су у многим случајевима реформе спроведене формално, без обраћања пажње на суштинска питања у довољној мјери, односно без провођења реформе суштински оријентисане према студентима. Осим тога, државно финансирање у сектору високог образовања је ограничено и не омогућава довољно подстицаја за спровођење реформе унутар институција. Такође, потребно је даље подстицати мобилност студената у контексту Болоњског процеса, те успоставити одговарајуће процедуре признавања.

Као резултат тога, даље унапређење и припрема су неопходни за српске институције високог образовања прије придруживања Програму цјеложивотног учења. Програм Темпус се и даље сматра најбољим начином за постизање ових циљева, с обзиром на његов већ доказани потенцијал и ефикасност. Поред тога, српске институције показале су спремност да се усагласе са пројектима Темпуса (што је искуство које је потребно за успјешно учешће у Програму цјеложивотног учења), али њихова стручност треба да се прошири на остале учеснике у образовном систему.

2.2 ВЕЗА СА СЕКТОРИМА ВИПД И СЕКТОРИМА ДРЖАВНИХ СТРАТЕГИЈА

Допринос учешћу у програму Темпус предвиђен је у државном оквиру. Да би се искористиле предности привредног обима, овај програм је програмиран у окриљу ИПА Вишекорисничке помоћи. Ова приоритетна област се огледа у ИПА Вишекорисничком индикативном планском документу (ВИПД) 2011-2013 у којем је образовање означено као један од приоритета у оквиру Члана 3.7. (Друштвени развој).

АЛБАНИЈА

Провођење Програма Темпус у Албанији је у складу са Државним програмима о високом образовању у тој земљи. Државни приоритети за Темпус IV за Албанију израђени су у блиској сарадњи са Министарством просвјете Албаније, Делегацијом ЕУ у Тирани и албанском Канцеларијом за Темпус. Укупни приоритети Темпуса и регионални приоритети узети су у обзир приликом постављања албанских приоритета за Темпус IV.

Темпус IV ће подржати албанске високошколске институције у спровођењу албанске Стратегије високог образовања за 2007 - 2013, а посебно у примјени визије, стратешких приоритета и циљева за високо образовање, нацртима политика које се односе на стратешке приоритете, те у развоју диференциране мисије универзитета у погледу наставе, истраживања и

иновација, и побољшању наставе и учења у институцијама високог образовања, и, коначно, да се помогне у примјени и провођењу Болоњског процеса у албанским високошколским институцијама.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

У складу са приоритетима Оквирног закона о високом образовању, програм Темпус у Босни и Херцеговини има за циљ да подржи слиједеће приоритете:

- Реструктурисање високог образовања у складу са Болоњским процесом и Лисабонском конвенцијом;
- Стратешки развој и реформа универзитетског вођења, управљања и финансирања у складу са Болоњским процесом;
- Изградња институција за спровођење обавеза и услова наведених у Споразумима о стабилизацији и придруживању.
- Дефинисање и спровођење јавних и транспарентних механизма за осигурање квалитета, укључујући поступке за периодичне спољашње процјене универзитета.

КОСОВО

Сви закони у области високог образовања на Косову имају јасну везу са циљевима који су утврђени у Болоњском процесу. Стратегија развоја високог образовања 2005-2015 на Косову, коју су одобрили надлежни државни органи у складу са Резолуцијом Савјета безбједности Уједињених нација 1244/99 обухвата низ активности које су у потпуности у складу са Болоњским и Лисабонским процесом. Тиме се показује спремност владе и других релевантних актера на Косову, као демократском друштву, да се интегришу у европску зону високог образовања. Седам стратешких циљева овог документа подржава мјере које одговарају Болоњским принципима, као што су: (i) Интеграција косовског високог образовања у европске процесе развоја високог образовања; (ii) Усклађивање студијских програма на свим нивоима са циљевима Болоњског процеса; (iii) Пуна примјена Европског система преноса бодова (ЕСПБ); (iv) Активно учешће у процесу међународне сарадње; (v) Подршка за мобилност студената и наставника; (vi) Успостављање система учења на даљину и (vii) Оснивање косовске Агенције за акредитацију.

Циљеви у оквиру Одјелења за високо образовање при Министарству образовања су: (i) Обезбјеђивање подстицајног и подржавајућег окружења у којем особље и студенти могу да остваре своје потенцијале и развијају вјештине и флексибилности које су неопходне у друштву у којем се промјене брзо одвијају; (ii) Побољшати приступ високошколским установама и подстаћи истраживања и наставу по највишим међународним стандардима у складу са Болоњском декларацијом; (iii) Обезбиједити систем осигурања квалитета за високошколске установе; (iv) Обезбиједити програме високог образовања кроз учење на даљину и цјеложивотно учење, како би се успоставила изврност у друштвеним и научним истраживањима.

Потребе које је потребно да буду задовољене кроз Темпус IV представљају посебно јачање система осигурања квалитета за косовске институције високог образовања, сарадњу универзитета са тржиштем рада, као и развој цјеложивотног учења.

ЦРНА ГОРА

Закон о високом образовању представља основу за црногорску реформу високог образовања у

складу са Болоњском декларацијом, а заснива се на слиједеним главним начелима: (i) Интегрисаност универзитета; (ii) Оснивање Савјета за високо образовање; (ii) Увођење осигурања квалитета кроз интерну и екстерну евалуацију; (iv) Увођење система од три циклуса (3+2+3); (v) Увођење ЕСПБ⁵; (vi) Додаци дипломи⁶.

Укључивање у европску зону високог образовања остаје и даље крајњи циљ цијелокупног процеса реформе, што подразумијева побољшање система од три циклуса са лако разумљивим и упоредивим дипломама заснованим на ЕСПБ, увођење заједничких дипломских студија, даља побољшања везана за процес признавања, даљи развој културе осигурања квалитета на високошколским установама у Црној Гори, узимајући у обзир усвојене европске стандарде, повећање укључености студената у свим аспектима реформи у образовању, на институционалном, државном и међународном нивоу, већа мобилност студената и наставника.

Потребе које је посебно неопходно рјешавати кроз Темпус IV у наредном периоду су: (i) створити стратегију високог образовања; (ii) подршка за развој високог образовања и обука експерата Савјета за високо образовање; (iii) успостављање веза између европске зоне високог образовања и европског истраживачког простора; (iv) рад на стратегији цијеложивотног учења на високошколским установама; (v) даљи рад на унапређењу квалитета, као и бољих веза између високошколских тијела и тржишта рада.

СРБИЈА

Државна стратегија Србије за приступање ЕУ подржава даљи процес ревизије и осавремењавања образовања у Србији. Ово укључује посебно допринос образовања у техничком, технолошком, социјалном, економском и индивидуалном развоју. Први корак у овом процесу је да се концептуализује развој образовања и да се образовни систем прилагоди друштвеним и индивидуалним потребама и капацитетима.

Текућа реформа система високог образовања је дио државног плана развоја. Министарство просвјете формулисало је државне приоритете у складу са Болоњским процесом и приоритетне потребе система високог образовања у Србији.

2.3 ВЕЗА СА ПАРТНЕРСТВОМ ЗА ПРИСТУПАЊЕ (ПП)/ЕВРОПСКИМ ПАРТНЕРСТВОМ (ЕП)/ СПОРАЗУМОМ О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИВАЊУ (СП) / ГОДИШЊИМ ИЗВЈЕШТАЈЕМ О НАПРЕТКУ

АЛБАНИЈА

Европско партнерство 2008 са Албанијом указује да земља мора да појача напоре како би се подстакло боље учешће у програму Темпус као краткорочни приоритет.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Европско партнерство са Босном и Херцеговином показује као приоритете у сектору образовања потребу да се појачају напори на побољшању образовног система, укључујући основно образовање, и на стварању савременог стручног образовања и система обуке, као и да се појача политика развоја и стратешког планирања за побољшање квалитета образовања.

⁵ ЕСПБ: Европски систем преноса бодова

⁶ Додатак дипломи је европска иницијатива која има за циљ да опише квалификације високог образовања на лако разумљив начин и да га повеже са системом високог образовања у оквиру кога је издата.

КОСОВО

Европско партнерство за све кандидате и потенцијалне кандидате наглашава као краткорочни приоритет значај израде акционих планова за спровођење стратегије образовања са појачаним дијалогом и координацијом на свим нивоима и са свим заинтересованим странама. Осим тога, потребно је да се издвоји довољно средстава и да се обезбиједи боља укљученост у програме високог образовања ЕУ.

ЦРНА ГОРА

Европско партнерство са Црном Гором истиче као краткорочни приоритет потребу да се појачају напори за промовисање квалитета у систему образовања и цјеложивотног учења, као и да се настави са побољшањем квалитета, ефикасности и релевантности система високог образовања и подржи његова интеграција у европску зону високог образовања.

СРБИЈА

Европско партнерство са Србијом помиње као један од приоритета у оквиру "Економских услова" неопходност да се појачају напори у побољшању образовног система и стварању савременог стручног образовања и система обуке.

2.4 АНАЛИЗА ПРОБЛЕМА

Од његовог оснивања 1990. године, универзитетска сарадња у оквиру програма Темпус успјешно је допринијела изградњи и јачању институција у вези са високим образовањем на подручју западног Балкана и успостављању одрживог партнерства између универзитета, као и унапређивању међусобног разумијевања између Европске уније и западног Балкана.

2.5 СРОДНЕ АКТИВНОСТИ И КООРДИНАЦИЈА ДОНАТОРА

Програм Темпус је повезан са Програмом Ерасмус Мундус 2009-2013 који обухвата заједничке магистарске и докторске студије (тзв. Акција 1) и Партнерство Ерасмус Мундус (тзв. Акција 2, раније познато као Ерасмус Мундус Оквир спољне сарадње). Ерасмус Мундус Акција 1 је свјетски програм који обезбјеђује стипендије за студенте и научне раднике за више од 100 врхунских Ерасмус Мундус мастер студија у Европи. Партнерство Ерасмус Мундус (Акција 2) финансира краткорочну мобилност за студенте основних студија и постдипломских студија, професоре и истраживаче, организовану у оквиру партнерства између институција високог образовања из Европе и одабраних партнерских земаља.

Док се Ерасмус Мундус Акције, а нарочито Акција 2, фокусирају на индивидуалну мобилност студената, професора и академског особља, Темпус ће наставити да промовише институционалну сарадњу и тиме ће се концентрисати на реформу и модернизацију система високог образовања на западном Балкану. Програм пружа само ограничене могућности за мобилност унутар добро дефинисаних циљева пројекта.

Корисници на западном Балкану имали су велику корист од претходно наведених инструмената сарадње у циљу отварања и модернизације својих система високог образовања.

Координација донатора: сви Државни и Регионални/Међурегионални индикативни програми за период 2011-13, који дефинишу оквир активности које финансира ЕУ у региону ИПА узимају у обзир планове активности осталих донатора. У том циљу, све индикативне програме и регионалне пројекте одобравају представници држава чланица ЕУ које учествују у ИПА одбору прије него што их усвоји Европска комисија.

Делегације ЕУ и Државне канцеларије за Темпус које су основане у партнерским земљама требало би да олакшају повезивање између различитих пројеката Темпуса и координацију са другим донаторима који су активни у области високог образовања.

2.6 НАУЧЕНЕ ЛЕКЦИЈЕ

Евалуација и истраживања која су спроведена до сада потврдила су значај програма у подршци реформе високог образовања и развоја, као и ваљаности логике интервенције и приступа у управљању. Коначна процјена друге фазе програма Темпус (1994-2000) и средњорочна процјена његове треће фазе (2000-2006) извршене су током 2002. и 2003. године. У обе процјене објављено је да је Темпус успјешно допринио подржавању реформе и развоја високог образовања у партнерским земљама.

Коначна процјена Темпуса III (новембар 2009) потврђује да је програм допринио општем развоју система високог образовања у партнерским земљама, укључујући увођење Болоњских принципа. Наставници и ученици значајно су се окористили о учешће у Темпусу III, посебно кроз контакте са иностраним колегама, побољшану обуку, приступ новим материјалима/методама учења и могућности мобилности. Темпус III пружио је значајан допринос у креирању наставе тако да више одговара потребама тржишта рада (и у јавном и у приватном сектору). Многи нови наставни планови и програми су развијени, који у већини случајева одговарају на врло специфичне и раније незадовољене потребе тржишта рада. Темпус III имао је значајан утицај на формирање или оживљавање регионалне сарадње међу земљама партнерима у свим областима, и остварио је значајан утицај у смислу јачања сарадње у оквиру појединачних земаља партнера.

Слиједеће основне препоруке које проистичу из коначне евалуације Темпуса III већ су узете у обзир приликом израде Темпуса IV. Оне су и даље веома важне за реализацију Темпуса IV:

- потребно је ојачати стратешку оријентацију Темпуса кроз стварање експлицитнијих стратешких веза између пројеката Темпуса, државних приоритета и програма реформе државног високог образовања;
- потребно је ојачати поступке евалуације и праћења Темпуса, посебно у вези са подручним праћењем;
- потребно је боље дефинисати и саопштити степен укључености делегација ЕУ;
- потребно је посветити више пажње најбољим праксама и информацијама о везама са тржиштем рада и цивилним друштвом;
- потребно је активно промовисати ширење и коришћење резултата пројекта.

Средњорочна евалуација Темпуса IV покренута је у октобру 2011. године, а нацрт извјештаја о евалуацији поднијет је у октобру 2012. године. Главни закључци из евалуације потврђују да програм Темпус IV значајно доприноси унапређењу модернизације високог образовања у партнерским земљама источне Европе, централне Азије, западног Балкана и јужног Медитерана, подстиче добровољно приближавање развоју и тенденцијама у високом образовању у ЕУ, и успоставља и унапређује сарадњу и умрежавање између ЕУ и партнерских земаља, а у оквиру региона обухваћених програмом. Модалитети реализације програма уклапају се према сврси; рјешавају реформе на појединачном, институционалном и системском нивоу, и успостављају продуктивну равнотежу између иницијатива које се покрећу вертикално одоздо према горе и одозго према доле.

Поред тога, проведен је низ великих студија током протеклих година: најбоље праксе у сарадњи универзитет-предузеће (мај 2006), одрживост пројеката Темпуса (новембар 2006), најбоље праксе у осигурању квалитета (мај 2008), тематски приказ Структуралних мјера Темпуса (септембар 2008) и најбоље праксе у управљању универзитетом (2009). Током 2011. године /и почетком 2012. године спроведене су и објављене двије студије о Тренутном стању Болоњског процеса и о Управљању људским ресурсима у јавном високом образовању у Партнерским земљама. Закључци ове друге студије су дистрибуисани на 4 регионална семинара. За ИПА земље семинар је одржан у Сарајеву, у Босни и Херцеговини, 14. и 15. јуна 2012.

Резултати ових студија подједнако истичу значај програма и потврђују логику његове интервенције.

Коначно, резултати кампање теренског надзора који су извршили Извршна агенција и Државне канцеларије за Темпус у 2010. и 2011. години такође потврђују велики значај, добру ефикасност, дјелотворност, утицај и одрживост пројеката Темпуса.

3 ОПИС

3.1 ОПШТИ ЦИЉ ПРОЈЕКТА

Општи циљ програма је да допринесе модернизацији високог образовања на западном Балкану и да промовише добровољно приближавање развоју у области високог образовања у ЕУ, као што је Болоњски процес:

3.2 СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ (-ЕВИ) ПРОЈЕКТА

Допринос побољшању квалитета, релевантности, капацитета и управљања високим образовањем на западном Балкану, у складу са промјенљивим политичким, друштвеним и економским потребама.

3.3 РЕЗУЛТАТИ

Резултати:

- Високошколске институције су припремљене за успјешно учешће у Програму цјеложивотног учења, укључујући и примјену и провођење Болоњског процеса;
- Појачана синергија између законодавства и политике високог образовања, и институционалне реформе
- Побољшан капацитет управљања универзитетима; повећана транспарентност и ефикасност у поступцима доношења одлука;
- Ревидиран наставни план и курсеви у складу са измијењеним друштвеним и економским потребама.
- Побољшане вјештине неакадемског особља које је релевантно за реформу јавне управе и развој цивилног друштва
- Наставници обучени о савременим образовним праксама и методологијама;

- Побољшана савремена методологија наставе и наставни материјали, уз посебан осврт на унапређење уџбеника;
- Ближа сарадња и размјена ресурса и искустава између институција за високо образовање на регионалном нивоу и на нивоу ЕУ.

Показатељи:

Напредак ће се процјењивати узимајући у обзир слиједеће мјерљиве показатеље:

- 80% нових и ревидираних универзитетских програма (усклађених са системом од три циклуса) успјешно је реализовано до 2017. године;
- 75% пројеката Темпуса су у складу са стандардима и техничким и академским евалуацијама;
- 75% студијских програма аутоматски и бесплатно издаје студентима допуне дипломи;
- Више од 75% институција учесница и програма користе ЕСПБ до 2017. године;
- Учесталост јавних расправа које укључују Високошколске установе и тијела Јавне управе;
- Учесталост састанака између Високошколских институција и званичника задужених за реформу тржишта рада;
- 50% институција учесница развило је интерне поступке за процјену квалитета до 2017. године;
- 50% институција учесница размјењује најбоље управљачке праксе са другим Високошколским институцијама и другим секторима до 2017. године;
- Број мјера за ефикасност интерних административних поступака;
- Број мјера за коришћење купљене опреме;
- Развијено је најмање 10 нових наставних планова и програма, а најмање 200 студената већ прати новоразвијене или ревидиране програме до 2017. године;
- Најмање 50 нових курсева је спроведено до 2017. године;
- Најмање 400 приправника са различитим подручјем образовања (академско, управно, цивилно друштво) обучено је до 2017. године;
- Механизми менторског рада и надзора успостављени су за све новоразвијене програме;
- Најмање 5% повећања у броју модернизованих уџбеника објављених до 2017. године;
- 100% пројеката поштује приоритетне области назначене у Позиву за подношење приједлога за Заједничке пројекте;
- 65% регионалних пројеката у односу на укупан број пројеката.

3.4 ГЛАВНЕ АКТИВНОСТИ

На основу искустава стечених током претходне фазе, овај програм Темпус IV (2007 - 2013) предвиђа три компоненте наведене у наставку. Ове компоненте су довољно флексибилне да се прилагоде потребама и приоритетима појединачних корисника.

Компонента I - Заједнички пројекти:

Заједнички пројекти ће бити засновани на мултилатералном партнерству између институција за високо образовање у ЕУ и на западном Балкану. Заједнички пројекти имају за циљ преношење знања са ЕУ универзитета на институције на западном Балкану, као и између партнерских институција. Заједничким пројектима могу се испратити слиједећи циљеви: (а) развој, промоција и ширење нових наставних планова и програма, наставних метода или материјала; (б) промовисање културе процјене квалитета; (в) модернизација руковођења и управљања Институцијама високог образовања (ИВО); (г) јачање улоге ИВО у друштву у цјелини и побољшање њиховог доприноса у развоју цијеложивотног учења; (д) подстицање веза са тржиштем рада, укључујући промоцију предузетништва и стварање нових предузећа; и (ђ) јачање повезаности са истраживањима, и повезаности између истраживања и индустрије.

Заједнички пројекти такође могу да садрже активности мобилности мањег обима и краћег трајања намијењене постдипломцима, професорима/наставницима и универзитетским администраторима, под условом да су у служби претходно дефинисаних циљева. Конкретно, периоди студирања студената на партнерским институцијама морају бити академски признати и одобрени од стране домаћих институција. Пројекти могу да обезбиједи и мобилност за наставно/административно особље, студенте и приправнике партнерске земље у облику практичног ангажовања у предузећима, индустрији и установама у Европској унији или партнерској земљи која учествује у пројекту.

Компонента II - Структурни пројекти:

Структурним пројектима настојаће се да се допринесе развоју и реформи система образовања у земљама западног Балкана, као и да се побољша његов квалитет и повећа усклађеност са развојем у ЕУ. Структурни пројекти могу пружити подршку мрежама Високошколских институција и, колико год је то могуће, укључиће јавне управе на државном и/или локалном нивоу тако да се развија институционална сарадња са универзитетима. Прихватљиве активности могу укључивати истраживања и студије о специфичним реформским питањима (укључујући и публикације и ширење резултата), политику и стручне савјете, организацију државних, регионалних и тематских конференција, семинара, радионица, округлих столова (који би требало да резултирају оперативним закључцима и препорукама), обуку запослених о питањима политике (што може да укључи писање приручника и упутстава), кампање подизања свијести, активности информисања и ширења информација, итд.

Компонента III - Пратеће мјере:

Пратеће мјере ће обухватати састанке координатора пројекта и других актера, активности ширења, као и подршку за Државне канцеларије за Темпус у партнерским земаљама. Поред тога, ЕУ може да обавља и друге релевантне активности као што су тематске конференције, студије о конкретним питањима и активности које имају за циљ идентификацију и ширење добре праксе.

3.5 ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА, КАТАЛИТИЧКОГ ЕФЕКТА И ПРЕКОГРАНИЧНОГ УТИЦАЈА (ГДЈЕ ЈЕ ПРИМЈЕЊИВО)

Средњорочној евалуацијом Темпуса IV спроведеном 2012. године закључено је да је програм у

складу са циљевима политике Европске комисије, и да је изузетно релевантан за партнерске земље и регионе. Он се поклапа са широким спектром циљева, политика и националних приоритета реформе високог образовања и развојем партнерских земаља.

Програм има значајан утицај на успостављање и јачање регионалне и државне сарадње у свим регионима. Значајан и одржив утицај програмских регионалних аспирација још увијек захтијева даљу подршку и надоградњу на стечено искуство.

Нова постава управљања за програм Темпус IV, његови механизми међусобне повезаности и веза са делегацијама ЕУ и државним властима; повећан обим портфеља Државних канцеларија за Темпус, јачи нагласак Извршне агенције за образовање, аудиовизуелну политику и културу (ЕАЦЕА) на подручном праћењу, студијама и ширењу од велике су користи за укупне резултате програма.

Појачаним нагласком овог програма на садржају и предмету реформе високог образовања (кроз одговарајуће праћење мјере - укључујући мрежу Експерата за реформу високог образовања - ЕРВО) подигнута је свијест о развоју и кретањима у области високог образовања у ЕУ. То је додатно допринијело креирању стратешке реформе и/или одлука у високом образовању (на институционалном и/или системском нивоу). Ова страна програма нуди широк потенцијал за ЕЗ и партнерске земље да се додатно окористе о стечено искуство и стручност, нарочито у погледу активности креирања политике на нивоу Комисије и у партнерским земаљама.

Двије компоненте пројекта у оквиру Темпуса IV - структурне мјере и заједнички пројекти - доприносе већем квалитету и релевантности високог образовања у партнерским земаљама, појединачно и кроз своју критичну масу.

Акције Темпуса IV су доприносиле и додатно ће доприносити одрживим иновацијама на индивидуалном, институционалном, системском и регионалном нивоу. Постоји додатна потреба да се одржи постигнуто и да се искористе алати, резултати, стечено искуство и приступи који су развијени и примијењени у току трајања Темпуса-IV.

На крају, закључено је да су Темпус и други програми ЕУ и активности билатералне сарадње држава чланица ЕУ у области високог образовања и истраживања комплементарни.

Евалуација активности, ширење добрих пракси и процјена утицаја биће спроведени заједнички од стране укључених служби Комисије.

ЕАЦЕА ће редовно извјештавати Европску комисију (ЕЛАРГ) о коришћењу додијељених средстава и реализацији програма, и пружаће *ad hoc* информације на захтјев ЕЛАРГ-а. Извјештај о реализацији програма такође се фокусира на резултате пројекта, препреке, научене лекције и све информације које су од користи за побољшање програмирања и идентификације.

Кроз своје системе надзора и евалуације, Комисија и Извршна агенција ће осигурати то да се утицај Темпуса мјери и на индивидуалном и на институционалном нивоу.

Надзор подразумемијева:

Превентивни надзор:

Кроз пажљиво планиране активности могу се ријешити сагледана или потенцијална проблематична подручја.

Доступни алати:

- Упутство за Коришћење гранта;
- Састанак представника Пројекта: ово је прва и главна прилика да се носиоцима гранта за пројекат и партнерима на текућим пројектима обезбиједи циљана обука у погледу помоћи у реализацији пројекта, спријече будуће потешкоће, промовише умрежавање, подијеле добре праксе и да се Комисији пружи драгоцјен допринос у пројектовању информативних кампања, додатних смјерница и информација за кориснике;
- Континуиране смјернице за пројекте ("функција помоћи за кориснике"): пружају се редовно за пројекте путем телефонских разговора, електронске поште и опште кореспонденције. Информације су такође доступне на интернетској страници Темпуса, ако је одређено питање од значаја за пројекте (Питања и одговори, смјернице за припрему извјештаја, платне стопе, итд.);

Пројекти који започињу такође добијају појединачна писма препоруке која су резултат академске и техничке процјене првобитног приједлога. Ова писма препоруке имају за циљ да истакну неке од слабијих елемената приједлога, тако да конзорцијум пројекта може да предложи стратегију за њихово рјешавање.

Канцеларијски надзор:

Канцеларијски надзор (углавном кореспонденција и процјена извјештаја са повратним информацијама) представља главни инструмент за административне операције и представља основни инструмент за праћење напретка пројекта; то је основа за извршење плаћања према пројектима и њиме се пружају подаци и за превентивни и за подручни надзор, а исто тако је и основа за даље повратне информације о концепту програма у целини.

Преко канцеларијског надзора успјешност пројектата се процјењује у смислу напретка/исхода (анализа садржаја), организације/управљања (технички квалитет) и финансијског управљања (финансијска контрола) и представља главни инструмент за идентификовање и предузимање мјера за вријеме трајања пројекта, као што је поновно постављање циљева за пројекте којима нису остварени првобитно постављени циљеви, потраживање финансијске ревизије, суспендовање или заустављање пројекта или потраживање накнаде и поврата средстава (надзорни "статус" пројекта). То је такође један од инструмената за идентификацију пројектата од посебног интереса који имају нарочито иновативне карактеристике (Болоња, Цјеложивотно учење, итд.).

Подручни надзор

Посјете подручног теренског надзора представљају средство за праћење напретка и достигнућа пројектата Темпуса у њиховом реалном контексту, прије свега прикупљањем чињеница да би се просудило о томе да ли пројекти напредују према плану и да ли производе очекивану корист за локалне институције, и информисање о трајању и утицају пројекта у његовом окружењу. Ова процјена ће се усредсредити на садржај и на квалитет резултата који се постигну, а који нису увијек видљиви у писаним извјештајима (као што су: "какав је квалитет развијеног наставног материјала?", "да ли су локални фактори узети у обзир при избору методологије?", итд.) Надзорним посјетама се утврђује то да ли се циљеви испостављају као реалистични, или су били реалистични, да ли се пројектом добро управља, да ли су размотрена питања одрживости и да ли се примјењују принципи добре праксе у управљању пројектним циклусом, те да ли се рјешавају проблеми. Надзорним посјетама се превазилази пројекат и проучава контекст у којем програм функционише, истичући додатну вриједност за предметну област, универзитет, иновативне елементе у организацији наставе и обуке, као и везе са политиком у земљама

Корисницама и у ЕУ.

Подручни надзор је дио праћења пројекта, и спроводиће га Комисија, Извршна агенција за образовање, аудиовизуелну политику и културу и Државне канцеларије за Темпус.

Државна канцеларија за Темпус редовно ће обављати подручне надзорне посјете.

На основу претходних искустава и нових функција Програма (повећан број регионалних пројеката, повећан буџет пројеката, подобност Високошколских институција Партнерских земаља као уговарача), Извршна агенција је ојачала стратегију подручног надзора од почетка 2010. године. Конкретно:

- покривеност подручног надзора је проширена: сваке године посјете се 2/3 текућих пројеката;
- резултати подручног надзора систематски се преносе на кориснике у циљу побољшања квалитета спровођења пројеката; поред тога, резултати ће се користити за побољшање концепције Програма у будућности;
- подручним надзором такође се провјеравају финансијски аспекти;
- подручни надзор ће и даље бити главни задатак у активностима Државне канцеларије за Темпус, која ће редовно обављати посјете подручног надзора.
- годишњи извјештај о спровођењу подручног надзора обрађује Извршна агенција.

3.6 ОДРЖИВОСТ

Одрживост утицаја и исхода представља приоритетни циљ програма Темпус. Овај појам је уграђен у сам програм, јер је исти дизајниран за јачање капацитета и има за циљ да оствари структурни и дугорочни утицај на системе високог образовања у предметним земљама.

Кључни фактори који утичу на вјероватноћу одрживости у оквиру програма Темпус обухватају: власништво корисника, подршку/доследност политике, одговарајућу технологију, животну средину, социјално-културна питања, родну равноправност, капацитете за институционално управљање, економску и финансијску одрживост.

Конкретно, одрживост ће се обезбиједити:

- Приступом одоздо према горе који се промовише програмом који фаворизује власништво институција и појединаца и мотивацију особља да предузму нове иницијативе.
- Приоритетом који је дат активностима изградње капацитета које се баве дугорочним и средњерочним потребама институција и особља. Један од главних циљева пројеката Темпуса је да се утиче на понашања и структуре.
- Институционалну димензију пројеката који стављају акценат на институционално одређење предметних образовних институција (Универзитете представљају њихови законски заступници).
- Приоритет који је дат структурним мјерама које су усмјерене на системе високог образовања умјесто на ограничен број институција.

- Улогу дату Државним властима у дефинисању годишњих приоритета, и консултације са њима током поступка евалуације пријава.
- Улогу коју играју Државне канцеларије за Темпус, посебно у погледу праћења пројеката.
- Критеријуме за одабир који се користе за идентификацију пројеката који ће се финансирати и којима се ставља акценат на питања ширења и одрживости. Од кандидата се очекује да дефинишу и предложе експлицитну стратегију за одрживост, укључујући и финансијску одрживост резултата.
- Захтјев да саме институције суфинансирају најмање 10% од укупних трошкова пројеката.
- Политику надзора пројеката коју реализује Извршна агенција која циља на обезбјеђивање најбоље могуће реализације пројеката.

3.7 ПРЕТПОСТАВКЕ И ПРЕДУСЛОВИ⁷

Настављена владина и друга политичка подршка за процес реформе се и даље одржава, нарочито у погледу обезбјеђивања средстава из државног буџета за Реформу високог образовања. Поред тога, постоји стални интерес академске заједнице извезла Корисница и из држава Чланица Европске уније да учествују у предложеним активностима.

4 ПИТАЊА РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Овај Програм ће реализовати Извршна агенција за образовање, аудиовизуелну политику и културу (ЕАЦЕА).

Заједнички пројекти и Структурни пројекти ће се реализовати путем позива за подношење приједлога. Оперативно трајање пројеката износиће највише 36 мјесеци. Продужење периода прихватљивости може изузетно бити одобрено у оправданим случајевима.

Пратеће мјере ће се састојати, између осталог, од организације конференција (нпр. састанака представника пројеката, конференције за актере, итд.), радионица и публикација. Поред тога, буџет издвојен за пратеће мјере може се такође користити за продужење споразума о гранту са Државним канцеларијама за Темпус, како би се обезбиједио несметан прелаз на Ерасмус програм за Све програме који се реализују у оквиру Вишегодишњег финансијског оквира 2014-2020.

4.1 ИНДИКАТИВНИ БУЏЕТ

Корисник	УКУПНА ВРИЈЕДНОСТ	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА											
		ЕУ ДОПРИНОС				ДРЖАВНИ ЈАВНИ ДОПРИНОС				ПРИВАТНИ			
		Укупно	%*	ИИ	ИНВ	Укупно	%*	Центра лно	Регио нално	МФИ	Укупно	%*	
Албанија	2 222 222	2 000 000	90	x								222 222	10

⁷ Претпоставке су спољни фактори који имају потенцијал да утичу (или чак да одреде) успјех пројекта, али се налазе ван контроле руководиоца за спровођење. Такви фактори се понекад називају ризици или претпоставке, али Комисија тражи да се сви ризици изразе као претпоставке. Предуслови су захтјеви који се морају испунити прије него што сектор подршке може да започне своје активности.

Босна и Херцеговина	2 666 666	2 400 000	90	x						266 666	10
Косово	3 000 000	2 700 000	90	x						300 000	10
Црна Гора	666 666	600 000	90	x						66 666	10
Србија	4 444 444	4 000 000	90	x						444 444	10
УКУПНО	12 999 998	11 700 000	90							12 999 998	10

Износи нето без ПДВ

*-Изражено у % од Укупних трошкова

Финансијски допринос Комисије не може бити већи од 90% од укупних прихватљивих трошкова. Од конзорцијума ће бити затражено суфинансирање од минимално 10% од укупних прихватљивих трошкова.

Додијелена средства су подијелена између корисника, јер се буџет ствара од средстава државних издвајања. У овој фази није могуће указати на тачан износ по компоненти. Током протеклих година пропорционални износ за Компоненте I и II износио је 90-95% (један Позив за подношење приједлога пројеката) и 5-10% за Компоненту III (која се реализује кроз позиве за тендер, оквирне уговоре или кроз позиве за изражавање интереса). Ови проценти ће вјероватно остати исти за предложени програм.

4.2 ИНДИКАТИВНИ РАСПОРЕД СПРОВОЂЕЊА (ПЕРИОДИ ПРИКАЗАНИ ПО КВАРТАЛИМА)

Уговори	Почетак тендера	Потписивање уговора	Завршетак Пројекта
Позив за подношење приједлога пројеката (Компоненте I, II)	K4 2012	K4 2013	K4 2018
Додјеле у оквиру постојећих Оквирних уговора; Продужење 5 Споразума о гранту са Државним канцеларијама за Темпус (Компонента III)	K1-K3 2013	K2-K4 2013	K4 2015

4.3 УНАКРСНА ПИТАЊА

Потребно је повећати напоре за промовисање дијалога и разумијевања између култура у свијету, имајући у виду социјалну димензију високог образовања, као и идеале демократије и поштовање људских права, укључујући и родну равноправност, а нарочито како мобилност подстиче откривање нових културних и социјалних средина и олакшава разумијевање истих, чиме се осигурава то да ниједна група грађана или држављана западног Балкана и Турске није искључена или стављена у неповољан положај.

4.3.1 Једнаке могућности и недискриминација

Током протеклих неколико деценија све већа пажња је посвећивана родној димензији сиромаштва и развоју у економијама у транзицији, посебно у односу на улогу жена у образовним процесима и утицају високог образовања на политику једнаких могућности.

Пројекти треба да интегришу родна питања у својим циљевима и активностима, посебно у предметним питањима и областима студија у којима је присуство жена у привреди традиционално било веома слабо (наука и технологија). Пројекти треба да промовишу родну равнотежу и идентификују факторе који утичу на родну дискриминацију. Они би требало да прате и оцјењују прелаз из сфере образовања и обуке у сферу професионалног живота и каријере, и запошљавање и развој каријере потенцијалних врхунских руководилаца женског пола.

Пројекти у области образовања и науке треба да промовишу промјену улоге полова и друштвених стереотипа, избјегавајући било коју врсту културалних предрасуда у образовним материјалима.

Принцип једнаких могућности потребно је узети у обзир приликом процјене квалитета свих предложених пројеката у оквиру три компоненте. Посебна пажња ће се посветити овој димензији приликом одређивања користи од активности мобилности.

Приликом спровођења пројектних активности, и у адекватној мјери, потребно је обезбиједити доступност рашчлањених података по родовима како би се извршила анализа друштвеног и економског утицаја предузетих активности.

4.3.2. Животна средина и климатске промјене

Дужну пажњу потребно је посветити владиној политици развоја у вези са заштитом животне средине, и томе да се таква политика угради у све стратешке политичке документе које влада може изградити, и све активности обуке које може извршити и нове студијске програме и планове које може изградити.

4.3.3. Мањине и угрожене групе

Мањине и угрожене групе је потребно узети у обзир приликом процјене квалитета свих предложених пројеката у оквиру три компоненте.

4.3.4. Цивилно друштво /учешће заинтересованих страна

Друга правна лица која су укључена у високо образовање могу учествовати као партнери пријављених институција (тј. удружења, организације или мреже високог образовања, ректорске организације, организације наставника или студентске организације, невладине организације, привредне коморе, радничка удружења или друга јавна или приватна професионална удружења, приватна или јавна предузећа, итд.). Јавне управе (министарства, друге државне, регионалне и локалне управе) или владине организације такође могу да учествују у програму Темпус као партнери, али не могу добити средства из гранта, осим за дневнице и путне трошкове.

ДОДАЦИ

Документи које је потребно приложити уз приједлог Пројекта

- 1. Логички оквир**
- 2. Индикативни износи (у ЕУР) уговорени и исплаћени квартално за пројекат**
- 3. Опис Институционалног оквира**
- 4. Позивања на законе, прописе и стратешке документе**
- 5. Детаљи уговора који финансира ЕУ**
- 6. Активности видљивости Пројекта**

ДОДАТАК 1: Матрица логичког оквира у стандардном формату

МАТРИЦА ПЛАНИРАЊА ЛОГИЧКОГ ОКВИРА ЗА ПРИЈЕДЛОГ ПРОЈЕКТА: Темпус IV		Назив и број Програма: Вишекориснички Програм за Темпус	
	Период исплате истиче		
	Уговорни период истиче: 3 године од датума закључивања Споразума о финансирању		1 годину од крајњег датума за извршење уговора.
	Укупни буџет: 12.999.998 ЕУР	ИПА буџет: 11.700.000 ЕУР	

Општи циљ	Објективно проверљиви показатељи	Извори верификације	Претпоставке
Допринос социјалном и економском развоју (уз примјену аспеката једнаких могућности) и јачање цивилног друштва.	- Јавне инвестиције у високо образовање у апсолутном смислу и по студенту; - Удио високог образовања, истраживања и развоја у бруто државном производу (БДП).	- Извјештаји међународних професионалних организација - Државни завод за статистику	
Сврха пројекта	Објективно проверљиви показатељи	Извори верификације	Претпоставке

<p>Олакшати реформу институција високог образовања, у циљу унапређења квалитета и управљања академским институцијама, у складу са промјеном политичких, друштвених и економских потреба, кроз поређење са земљама чланицама ЕУ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Примјена принципа Болонске декларације - Број наставних програма који су усклађени са новим системом од три циклуса (бр. акредитованих/реализованих програма) - Број студената који прате нове програме - Извјештаји о признавању диплома и курсева - Број дипломаца наспрам броја студената (стопа студентске упорности) 	<ul style="list-style-type: none"> - Извјештаји о напретку - Публикације - Министарства просвјете и науке, и други владини и невладини извори - Званична статистика 	<p>Наставак припремљености Министарстава просвјете и науке за стављање средстава на располагање и помоћ у програмским активностима, и примјени препорука, посебно за примјену хармонизованих додипломских програма</p>
<p>Резултати</p>	<p>Објективно проверљиви показатељи</p>	<p>Извори верификације</p>	<p>Претпоставке</p>
<p>1. Високошколске установе припремљене су за успјешно учешће у Програму цијеложивотног учења, укључујући спровођење Болонског процеса;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 80% нових и ревидираних универзитетских наставних програма (усклађених са системом од три циклуса) успјешно је реализовано до 2017. год. - 75% пројеката Темлуса у складу је са стандардима техничких и академских евалуација; - за 75% студијских програма додатак дипломи издаје се студентима аутоматски и бесплатно; 	<ul style="list-style-type: none"> - Извјештаји ЕАЦЕА - Извјештаји о напретку - Публикације 	<ul style="list-style-type: none"> - Наставак Владине и друге политичке подршке за процес реформе, посебно у обезбјеђивању средстава у државном буџету за реформу високог образовања (ВО) - Стална подршка академске заједнице за реформу

<p>2. Повећана синергија између законодавства и политике високог образовања; и институционалне реформе</p> <p>3. Бољи капацитети универзитетског управљања; побољшана транспарентност и ефикасност у поступцима доношења одлука;</p> <p>4. Ревидирани наставни планови и курсеви у складу са измењеним друштвеним и економским потребама.</p>	<p>- Више од 75% институција учесница и програма користе ЕСПБ до 2017. године;</p> <p>- Учесталост јавних дискусија које укључују високошколске институције и тијела Јавне управе;</p> <p>- Учесталост састанака између високошколских институција и званичника који су задужени за реформу тржишта рада;</p> <p>- 50% институција учесница развило је интерне поступке процјене квалитета до 2017. године;</p> <p>- 50% институција учесница размјењује најбоље праксе управљања са осталим високошколским институцијама (ВШИ) и другим секторима до 2017. године.</p> <p>- Број мјера за ефикасност интерних административних поступака</p> <p>- Број мјера за коришћење купљене опреме</p>	<p>- Министарство просвјете и науке</p> <p>- Остали владини и невладини извори</p> <p>- Образовни часописи</p> <p>- Медијски извори</p> <p>- Агенција за акредитацију високог образовања (одговорна за акредитацију нових студјиских програма)</p>	
---	---	--	--

Активности	Средства	Вриједност	Претпоставке
<p>5. Побољшане способности неакадемског особља релевантног за реформу јавне управе и развој цивилног друштва</p> <p>6. Обучени наставници о модерним образовним праксама и методологијама;</p> <p>7. Побољшане савремене методе и материјали за наставу и учење, са посебним освртом на унапређење учбеника;</p> <p>8. Ближа сарадња и разmjена ресурса и искустава између високошколских институција на регионалном и ЕУ нивоу.</p>	<p>- Развијено је најмање 10 нових наставних планова и програма, а најмање 200 студента је испратило новоформиране и ревидиране наставне програме до 2017. године;</p> <p>- Најмање 50 нових курсева је проведено до 2017. године;</p> <p>- Најмање 400 приправника различитог професионалног профила (академски, административни, цивилно друштво) обучено је до 2017. године;</p> <p>- Менторство и надзорни механизми су успостављени за све новоразвијене програме;</p> <p>- Најмање 5% повећања у броју модернизованих учбеника објављених до 2017. године;</p> <p>- 100% пројеката поштује приоритетне области назначене у Позиву за подношење приједлога за Заједничке пројекте</p> <p>- 65% регионалних пројеката у однос на укупне пројекте</p>	<p>11 700 000 ЕУР</p>	
<p>- Радионице о успјешној разradi приједлога пројекта Темпус</p>	<p>Споразуми о гранту потписани са универзитетима, и</p>	<p>11 700 000 ЕУР</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - Преквалификација академског и неакадемског особља - Увођење система и развоја политике - Ширење резултата прошлих пројеката - Увођење библиотечких и управљачких информационих система - Реформа универзитетског управљања, администрације и финансија - Развој и ревизија наставних планова и програма - Обезбеђивање нових наставних материјала - Увођење нових наставних метода - Унапређење капацитета канцеларија за међународну сарадњу - Кратки циклуси обуке за особље из неакадемских институција, као што су локалне, регионалне и друге власти у земљама Корисницама и социјалним партнерима - Увођење Европског система преноса бодова - Увођење менторства и механизма за обезбеђење квалитета 	<p>академским институцијама у оквиру Компонената I и II</p> <p>Посебни уговори у оквиру Оквирног уговора, уговори о услугама за студије и продужење споразума о гранту за Државне канцеларије за Темпус у оквиру Компоненте III</p>	
--	---	--

Додатак 2: Индикативни износи (у ЕУР) уговорени и исплаћени квартално за пројекат

Уговорено	4. 2013.	4. 2014.	4. 2015.	4. 2016.	4. 2017.
Темпус	11 700 000				
Кумулативно	11 700 000				
Исплаћено	4. 2013.	4. 2014.	4. 2015.	4. 2016.	4. 2017.
Темпус	7 020 000		3 510 000		1 170 000
Кумулативно	7 020 000	7 020 000	10 530 000	10 530 000	11 700 000

Овај Индикативни распоред за исплату се углавном заснива на циклусу пројеката (Компонента I):

- Прво пред-финансирање у 2013. (након уговарања);
- Друго пред-финансирање у 2015. (отприлике годину и по дана након почетка пројеката);
- Исплата преосталог износа у 2018. (послије завршетка пројеката).

Додатак 3: Опис институционалног оквира

Задаци спровођења су на основу Члана 54(2)(а) Финансијске уредбе делегирани на Извршну агенцију за образовање, аудиовизуелну политику и културу, која је оформљена Одлуком Комисије 2005/56/ЕЗ од 14. јануара 2005. године. Својом одлуком В(2008)5582, која је усвојена 09. октобра 2008. године, Комисија је повјерила Извршној агенцији управљање програмима Темпус III и Темпус IV. У Одлуци Комисије В(2008)5888 од 14. октобра 2008. године о преношењу овлашћења на Извршну агенцију наводи се да је Агенција, у оквиру обе фазе програма, одговорна за управљање помоћи за пројекте и за спровођење пратећих мјера, укључујући и подршку за Државне канцеларије за Темпус у земљама партнерима.

Према Члауу 12(3) Уредбе Савјета (ЕЗ) 58/2003 од 19. децембра 2002. године, којом се утврђује статут извршних агенција којим се повјеравају одређени задаци у управљању програмима⁸ Заједнице, сваки програм који је повјерен извршној агенцији мора да допринесе финансирању административног буџета те агенције.

⁸ СД, ГЛЛЛ1, од 16.01.2003, стр. 1.

Извршна агенција за образовање, аудиовизуелну политику и културу (ЕАЦЕА) одговорна је за управљање свим акцијама Темпуса IV под надзором Опште управе (ОУ) ЕЛАРГ. Као уговорни орган, ЕАЦЕА ће бити одговорна за поступке⁹ одабира / евалуације / додјеле. ОУ ЕЛАРГ ће учествовати као члан са правом гласа у одбору за одабир/евалуацију којим предједава ЕАЦЕА, а релевантне Делегације ЕУ ће такође бити укључене у поступак одабира. ОУ ЕАЦ ће бити укључена у поступак одабира и валоризације.

Државне канцеларије за Темпус (ДКТ) у земљама партнерима, у блиској сарадњи са Делегацијама ЕУ помагаће Комисији и Извршној агенцији у слиједећим задацима: промоција програма, помоћ потенцијалним апликантима и корисницима пројекта, подршка за ЕАЦЕА у праћењу реализације пројекта, подршка експертима за реформу високог образовања у њиховим земљама и пружање информација о спровођењу реформи. Државне канцеларије за Темпус су тијела која су одредила министарстава просвјете у партнерским земљама. Претходно одобрење издато од стране Делегације ЕУ у датој земљи биће неопходно. Због свих ових разлога за Државне канцеларије за Темпус предвиђена је директна додјела у складу са Чланом 168(ћ) Правилника о спровођењу, а потпуно финансирање ће бити дато на основу Члана 253.1 (д) Правилника о спровођењу. У случајевима неодобравања приједлога од стране државне власти, Државне канцеларије за Темпус може именовати Комисија након обављеног поступка надметања.

Агенција ће наставити да сазива Државне контактне пунктове у државама Чланицама ЕУ и Државне канцеларије за Темпус у земљама Корисницама на састанке умрежавања.

Делегације Европске уније у партнерским земљама биће блиско укључене у различитим фазама реализације програма: консултације са министарствима просвјете о државним приоритетима консултација о подобности високошколских установа и релевантности приједлога пројеката у изабраним земљама; подршка у промоцији програма.

На државном нивоу, слиједећи су органи задужени за Сектор високог образовања:

- Албанија: Министарство просвјете и науке
- Босна и Херцеговина: Министарство цивилних послова-Сектор за образовање
- Косово: Министарство за образовање, науку и технологију
- Црна Гора: Министарство просвјете и науке
- Србија: Министарство просвјете и науке

Додатак 4: Позивање на законе, прописе и стратешка документа

- Одлука Савјета од 18. фебруара 2008. год. (2008/210/ЕЗ) о принципима, приоритетима и условима садржаним у Европском партнерству са Албанијом и укидању Одлуке 2006/54/ЕЗ
- Одлука Савјета од 18. фебруара 2008. год. (2008/211/ЕЗ) о принципима, приоритетима и условима садржаним у Европском партнерству са Босном и Херцеговином и укидању Одлуке 2006/55/ЕЗ

⁹ Позив за подношење понуда у случају уговора о услугама и позив за подношење приједлога пројеката у случају грантова.

- Одлука Савјета од 22. јануара 2007. год. (2007/49/ЕЗ) о принципима, приоритетима и условима садржаним у Европском партнерству са Црном Гором.
- Одлука Савјета од 18. фебруара 2008. год. (2008/213/ЕЗ) о принципима, приоритетима и условима садржаним у Европском партнерству са Србијом укључујући Косово
- Вишекориснички Вишегодишњи индикативни плански документ (2011-2013)

Додатак 5: Детаљи уговора које финансира ЕУ

Сви уговори којима се реализују активности морају бити додијељени и спроведени у складу са поступцима и стандардним документима које утврди и објави Комисија, а који су на снази у вријеме покретања предметног поступка. Учешће у додјели уговора за постојеће активности отворено је за сва физичка и правна лица која су обухваћена Инструментом за претприступну помоћ (Уредба Савјета (ЕЗ) број 1085/2006 којом се успоставља Инструмент за претприступну помоћ, од 17. јула 2006).

Основни критеријуми одабира и додјеле за додјелу грантова прописани су у Наслову VI Дијела I "Грантови" Финансијске уредбе, употпуњено Поглављем 4 "Грантови" Наслова IV "Спољне активности" Дијела II "Посебне одредбе" исте Уредбе.

Максимална могућа стопа суфинансирања за грантове износи 90%. Овај износ суфинансирања правда се чињеницом да је програм Темпус програм који се води према потражњи у региону. То је један од дугогодишњих програма који финансира ЕУ, а који подржава сарадњу и одрживе капацитете у области високог образовања у региону западног Балкана, те је зато јасно идентификован као успјешна иницијатива. Темпус IV ће наставити да обезбјеђује утицај и видљивост ове акције ЕУ.

За грантове који се додијеле Државним канцеларијама за Темпус у оквиру Компоненте III (Пратеће мјере), пуно финансирање ће се примјењивати на основу Члана 253.1(д) Уредбе Комисије (ЕУ, Еуроатом) бр. 2342/2002 од 23. децембра 2002. године, којом се прописују детаљна правила за спровођење Финансијске уредбе која се примјењује на општи буџет Европске уније.

За компоненте I програма "Заједнички пројекти" и компоненту II "Структурни пројекти", пројектни приједлози ће се достављати у одговору на годишње позиве за подношење приједлога који се објаве у Службеном гласнику и на интернетској страници програма, а који ће се затворити у прољеће 2013. године. Да би се фокусирале интервенције програма и ојачао утицај програма, биће дефинисани регионални и државни приоритети. Пројекте у оквиру обе компоненте могу да предложе конзорцијуми Високошколских институција (ВШИ) из ЕУ и партнерских земаља. Јавне управе (министарства, друге државне, регионалне и локалне управе) или владине организације такође могу да учествују у програму Темпус као партнери, али се не могу финансирати из средстава гранта, осим за дневнице и путне трошкове. Грантови за Заједничке пројекте и Структурне мјере кретаће се у распону од 500 000 ЕУР до 1 500 000 ЕУР. За Косово и Црну Гору утврђен је минимални износ гранта од 300 000 ЕУР за државне пројекте (и за Заједничке пројекте и за Структурне мјере).

За компоненту програма III, "Пратеће мјере" биће реализоване кроз проширење 5 споразума о гранту са Државним канцеларијама за Темпус (ДКТ), који ће бити потписани у 4. кварталу 2013. године, једну посебну додјелу која ће бити потписана у 3. кварталу 2013. године у оквиру постојећих оквирних уговора, и 2 уговора са стручњацима који се одаберу из позива за изражавање интереса. Конкретно, састанци координатора пројекта и других заинтересованих страна одвијаће се у оквиру одговарајућег оквирног уговора. Ширење може бити организовано кроз различите активности као што су тематски семинари (реализовани путем оквирног уговора) или студије (реализоване кроз позиве за изражавање интереса). За Државне канцеларије за Темпус предвиђена је директна додјела на основу Члана 168.1(б) Правилника о провођењу, а пуно финансирање ће бити спроведено на основу Члана 253.1(д) Правилника о провођењу.

Додатак 6: Активности видљивости Пројекта

ЕАЦЕА промовише програм и његове Позиве за подношење приједлога пројекта на својој интернетској страници и путем бројних публикација, које су на располагању и у штампаном издању и у електронском облику. Информације се најшироко дистрибуишу у земљама учесницама, нарочито путем информативних сесија у организацији Државних контакт-пунктова у државама Чланицама и Државних канцеларија за Темпус у партнерским земљама. Делегације ЕУ су такође укључене у ширење информација о програму.

У реализацији пројекта посебна пажња је посвећена видљивости, ширењу и експлоатацији резултата. Од сваког партнерства се захтијева да обезбиједи солидну стратегију комуникације (а) да промовише програм и шири резултате пројекта, покушавајући да досегне до максималног броја институција и (б) да се обезбиједи видљивост програма у свим извјештајима, публикацијама и догађајима везаним за пројектне активности.

Потврђујем да овај превод у потпуности одговара оригиналу који је састављен на енглеском језику.
Овј бр: 14/08/2013-3в
Приједор, 14. август 2013.

Александра Мајкић,
стални судски тумач за енглески језик, именована од стране
Министарства правде Републике Српске и Окружног суда у
Бања Луци; по рјешењу: 01/2-704-30/02 од: 21. новембра 2002.